

ഇമാം നവവി(റ)യുടെ
നാൽപത് ഹദീസുകൾ

വിവർത്തനം:

സയ്യിദ് സഅ്ഫർ സ്വാദിഖ്
ജുബൈൽ ദഅ്വാ സെന്റർ

يحيى بن شرف النووي - رحمه الله

ترجمة: سيد سعيفر صادق

طبعة الأولى: 1426هـ

ഗ്രന്ഥകാരനെ കുറിച്ച് അൽപം

الحمد لله رب العالمين الصلاة والسلام على أشرف الأنبياء والمرسلين وعلى آله وصحبه أجمعين - أما بعد

ഈ ചെറിയ കൃതി രചിച്ചത് പ്രശസ്ത പണ്ഡിതനായ ഇമാം 'അബൂസക്കരിയ്യ യഹ്യാബ്നു ശറഫ്ബ്നു മിഖ്രിബ്നു ഹസൻ അന്നബവി(☺)'യാകുന്നു. ഇമാം 'നവവി' എന്ന ചുരുക്ക പേരിലാണ് അദ്ദേഹം അറിയപ്പെടുന്നത്. 'സീറിയ'യിലെ 'ഹൗറാൻ' എന്ന പ്രദേശത്തെ 'നവ' എന്ന ഗ്രാമത്തിൽ ഹിജ്റ 631 മുഹററം മാസത്തിലാണ് അദ്ദേഹം ജനിച്ചത്. വിജ്ഞാനം നേടുവാൻ വളരെയധികം പരിശ്രമിച്ച ഒരാളായിരുന്നു ഇമാം നവവി. കഠിന പരിശ്രമത്തിലൂടെ വ്യത്യസ്ത മേഖലകളിൽ ധാരാളം വിജ്ഞാനം കരസ്ഥമാക്കുകയും, വ്യത്യസ്ത വിജ്ഞാന ശാഖകളിൽ ഒട്ടനവധി ഗ്രന്ഥങ്ങൾ രചിക്കുകയും ചെയ്തു അദ്ദേഹം. ഇഹലോക ജീവിതത്തിൽ വിരക്തി കാണിച്ചപ്പോൾ പരലോകത്തിന് വേണ്ടി കഠിനാധ്വാനം ചെയ്യുകയും ചെയ്തു ഇമാം നവവി. ഹിജ്റ 676-ൽ മരിക്കുകയും ചെയ്തു.

ഒന്ന്

عن أمير المؤمنين أبي حفص، عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: إِنَّمَا الْأَعْمَالُ بِالنِّيَّاتِ وَإِنَّمَا لِكُلِّ امْرِئٍ مَا نَوَى فَمَنْ كَانَتْ هِجْرَتُهُ إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ، فَهِجْرَتُهُ إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ، وَمَنْ كَانَتْ هِجْرَتُهُ لِدُنْيَا يُصِيبُهَا أَوْ إِلَى امْرَأَةٍ يَنْكِحُهَا فَهِجْرَتُهُ إِلَىٰ مَا هَاجَرَ إِلَيْهِ (متفق عليه)

വിശ്വാസികളുടെ നേതാവായ അബൂഹഫ്സ ഉമറുബ്നു ഖത്താബി(رضي الله عنه) നിന്നും നിവേദനം. നബി(ﷺ) യിൽ നിന്ന് കേട്ടതായിട്ട് അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു: “തീർച്ചയായും പ്രവർത്തനങ്ങൾ സ്വീകരിക്കപ്പെടുക ഉദ്ദേശത്തിന്റെ അടിസ്ഥാനത്തിലാകുന്നു. ഏതൊരാൾക്കും അവനുദ്ദേശിച്ചതേ കരസ്ഥമാകുകയുള്ളൂ, ആരെങ്കിലും അല്ലാഹുവിനെയും, അവന്റെ ദൂതനെയും ഉദ്ദേശിച്ചുകൊണ്ട് ഹിജ്റ പോകുകയാണെങ്കിൽ അവന്റെ ഹിജ്റ അല്ലാഹുവിലേക്കും, പ്രവാചകനിലേക്കുമാകുന്നു. ഇനി ആരെങ്കിലും വല്ല ഭൗതിക നേട്ടമുദ്ദേശിച്ചുകൊണ്ടോ, സ്ത്രീയെ വിവാഹം കഴിക്കുവാനോ ഹിജ്റ പോയാൽ അവന്റെ ഹിജ്റ അതിനുള്ളതാകുന്നു. (ബുഖാരി, മുസ്ലിം)

രണ്ടു്

عن عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: بَيْنَمَا نَحْنُ عِنْدَ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ذَاتَ يَوْمٍ إِذْ طَلَعَ عَلَيْنَا رَجُلٌ شَدِيدُ بَيَاضِ الشَّيَابِ شَدِيدُ سَوَادِ الشَّعْرِ لَا يُرَى عَلَيْهِ أَثَرُ السَّفْرِ وَلَا يَعْرِفُهُ مَنَّا أَحَدٌ حَتَّى جَلَسَ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَسْتَدَّ رُكْبَتَيْهِ إِلَى رُكْبَتَيْهِ وَوَضَعَ كَفَيْهِ عَلَى فَحْذَيْهِ وَقَالَ يَا مُحَمَّدُ أَخْبِرْنِي عَنِ الْإِسْلَامِ فَقَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْإِسْلَامُ أَنْ تَشْهَدَ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَتُقِيمَ الصَّلَاةَ وَتُؤْتِيَ الزَّكَاةَ وَتَصُومَ رَمَضَانَ وَتُحِجَّ الْبَيْتَ إِنْ اسْتَطَعْتَ إِلَيْهِ سَبِيلًا قَالَ صَدَقْتَ قَالَ فَعَجَبْنَا لَهُ يَسْأَلُهُ وَيُصَدِّقُهُ قَالَ فَأَخْبِرْنِي عَنِ الْإِيمَانِ قَالَ أَنْ تُؤْمِنَ بِاللَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَتُؤْمِنَ بِالْقَدْرِ خَيْرِهِ وَشَرِّهِ قَالَ صَدَقْتَ قَالَ فَأَخْبِرْنِي عَنِ الْإِحْسَانِ قَالَ أَنْ تَعْبُدَ اللَّهَ كَأَنَّكَ تَرَاهُ فَإِنْ لَمْ تَكُنْ تَرَاهُ فَإِنَّهُ يَرَاكَ قَالَ فَأَخْبِرْنِي عَنِ السَّاعَةِ قَالَ مَا الْمَسْئُولُ عَنْهَا بِأَعْلَمَ مِنَ السَّائِلِ قَالَ فَأَخْبِرْنِي عَنْ أَمَارَتِهَا قَالَ أَنْ تَلِدَ الْأُمَّةُ رَبَّتَهَا وَأَنْ تَرَى الْحُفَاةَ الْعُرَاةَ الْعَالَةَ رِعَاءَ الشَّاءِ يَنْطَاطِرُونَ فِي الْبُنْيَانِ قَالَ ثُمَّ انْطَلَقَ فَلَبِثْتُ مَلِيًّا ثُمَّ قَالَ لِي يَا عُمَرُ أَتَدْرِي مَنِ السَّائِلُ قُلْتُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَغْلَمُ قَالَ فَإِنَّهُ جَبْرِيلُ أَتَاكُمْ يُعَلِّمُكُمْ (رواه مسلم)

ഉമർ(رض)വിൽനിന്ന് നിവേദനം. അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു: പ്രവാചകനോടൊത്ത് ഞങ്ങൾ ഒരു ദിവസം ഇരിക്കെ, തനിവെള്ള വസ്ത്രം ധരിച്ച്, കറുത്തിരുണ്ട മുടികളുള്ള ഒരാൾ പ്രത്യക്ഷപ്പെട്ടു, ഞങ്ങളിൽ ആർക്കും തന്നെ അദ്ദേഹത്തെ പരിചയമില്ല, മാത്രമല്ല അദ്ദേഹത്തിൽ യാത്രയുടെ ഒരു ലക്ഷണവുമില്ല. അങ്ങിനെ തന്റെ കാൽമുട്ടുകൾ പ്രവാചകന്റെ കാൽമുട്ടിനോട് ചേർത്ത് കൈകൾ തുടയിൽ വെച്ച് പ്രവാചകന്റെയടുത്തിരുന്ന് ചോദിച്ചു, ‘അല്ലയോ മുഹമ്മദേ, ഇസലാമെന്നാണെന്ന് അറിയിച്ച് തന്നാലും? അപ്പോൾ പ്രവാചകതിരുമേനി (സ) പറഞ്ഞു, ഇസലാമെന്ന് പറഞ്ഞാൽ “അല്ലാഹുവല്ലാതെ ആരാധ്യനില്ലെന്നും, മുഹമ്മദ്(ﷺ) അവന്റെ പ്രവാചകനാണെന്നും നി സാക്ഷ്യപ്പെടുത്തലും, നമസ്കാരം നിലനിർത്തലും, നിർബ്ബന്ധദാനമായ സകാത്ത് കൊടുക്കലും, റമളാൻ മാസത്തിൽ വൃതമനുഷ്ഠിക്കലും, കഴിയുമെങ്കിൽ മക്കയിൽ പോയി പരിശുദ്ധ ഹജ്ജ് കർമ്മം ചെയ്യലുമായ കൂന്നു” അപ്പോൾ അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു, താങ്കൾ സത്യം പറഞ്ഞു. അദ്ദേഹം ചോദിക്കുകയും സത്യപ്പെടുത്തുകയും ചെയ്തത് കണ്ടപ്പോൾ ഞങ്ങൾക്ക് അൽഭുതമായിരുന്ന സ്വഹാബികൾ പറഞ്ഞു. ഈമാനെന്നാണെന്ന് അറിയിച്ച് തന്നാലും എന്ന് അദ്ദേഹം വീണ്ടും നബിയോട് ആവശ്യപ്പെട്ടു, അപ്പോൾ പ്രവാചകൻ(ﷺ) പറഞ്ഞു, “വിശ്വാസം എന്നാൽ അല്ലാഹുവിലും, അവന്റെ മലക്കുകളിലും, അവന്റെ വേദഗ്രന്ഥങ്ങളിലും, അവന്റെ പ്രവാചകന്മാരിലും, അവസാനനാളിലും, വിധിനിർണ്ണയത്തിലും (അത് നല്ലതായാലും, ചീത്തയായിരുന്നാലും) വിശ്വസിക്കുകയാണിത്” അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു: നി സത്യം പറഞ്ഞു. ഇഹ് സാൻ (നന്മ) എന്താണെന്ന് അറിയിച്ച് തന്നാലും, പ്രവാചകൻ പറഞ്ഞു, അല്ലാഹുവിനെ കാണുന്നത് പോലെ നി അവനെ ആരാധിക്കുക, ഇനി നിനക്ക് അല്ലാഹുവിനെ കാണാൻ സാധ്യമല്ലെങ്കിലും അവൻ നിന്നെ കാണുന്നുണ്ട്. അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു: അവസാന

നാളിനെ കുറിച്ച് അറിയിച്ച് തരിക, പ്രവാചകൻ ﷺ പറഞ്ഞു, ചോദി ക്കപ്പെട്ടവൻ ചോദിച്ചവനേക്കാൾ ഈ കാര്യത്തിൽ അറി വുള്ളവനല്ല, എന്നാൽ അതിന്റെ അടയാളത്തെപ്പറ്റി അറിയിച്ച് തന്നാലുമെന്നദ്ദേഹം പറഞ്ഞു, പ്രവാചകൻ പറഞ്ഞു, “അടിമ സ്ത്രീ തന്റെ യജമാനത്തിയെ പ്രസവി ക്കലാകുന്നു, നഗ്ന പാദകരും, ആട്ടിടയന്മാരും, പാവപ്പെട്ടവരും കെട്ടിടങ്ങളിൽ പരസ്പരം മൽസരിക്കുക എന്നിവ അതിന്റെ അടയാളത്തിൽപ്പെട്ടതാണ്”. തുടർന്നദ്ദേഹം അവിടെ നിന്നും അപ്രത്യക്ഷനായി, ഞാൻ അൽപനേരം അവിടെ തന്നെ ചിലവഴിച്ചു, പിന്നെ പ്രവാചകൻ ചോദി ച്ചു, അല്ലയോ ഉമറേ, അതാരാണെന്ന് നിനക്കറിയുമോ? അല്ലാഹുവും അവന്റെ പ്രവാചകനും അറിയുമെന്ന് പറഞ്ഞു: അപ്പോൾ പ്രവാചകൻ ﷺ പറഞ്ഞു “നിങ്ങൾക്ക് നിങ്ങളുടെ മതം പഠിപ്പിച്ച് തരുവാൻ വേണ്ടി ജീബ്രിൽ (അ) ആകുന്നു ആ വന്നത്”. (മുസ്ലിം.)

മൂന്നു

3 - عَنْ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ؛ عَبْدِ اللَّهِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: بُنِيَ الْإِسْلَامُ عَلَى خَمْسٍ شَهَادَةِ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ وَإِقَامِ الصَّلَاةِ وَإِيْتَاءِ الزَّكَاةِ وَالْحَجِّ وَصَوْمِ رَمَضَانَ (رواه البخاري و مسلم)

ഉമറുബ്നുൽഖത്താബിന്റെ മകൻ അബൂഅബ് ദുറഹിമാൻ അബ്ദുല്ല(رضي الله عنه)യിൽ നിന്ന് നിവേദനം, അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു: പ്രവാചകൻﷺ പറയുന്നതായി ഞാൻ കേട്ടു. “ഇസ്ലാം അഞ്ച് തൂണുകളിലാകുന്നു പടുത്തുയർത്തപ്പെട്ടത്. അവ അല്ലാഹുവല്ലാതെ ആരാധ്യനില്ലെന്നും, മുഹമ്മദ് അവന്റെ പ്രവാചകനാണെന്നുമാളള സത്യം സാക്ഷ്യപ്പെടുത്തലും, നമസ്കാരം നിലനിർത്തലും, സകാത്ത് നൽകലും, ഹജ്ജ് നിർവ്വഹിക്കലും, റമഝാനിൽ വൃത മനുഷ്ഠിക്കലുമാകുന്നു” (ബുഖാരി. മുസ്ലിം)

നാല്

عن أبي عبد الرحمن؛ عن عبد الله بن مسعود قال حَدَّثَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: وَهُوَ الصَّادِقُ الْمَصْدُوقُ إِنَّ أَحَدَكُمْ يُجْمَعُ خَلْقُهُ فِي بَطْنِ أُمِّهِ فِي أَرْبَعِينَ يَوْمًا ثُمَّ يَكُونُ عِلْقَةً مِثْلَ ذَلِكَ ثُمَّ يَكُونُ مُضْعَةً مِثْلَ ذَلِكَ ثُمَّ يُرْسَلُ اللَّهُ إِلَيْهِ الْمَلَكُ فَيَنْفُخُ فِيهِ الرُّوحَ وَيُؤَمَّرُ بِأَرْبَعِ يَكْتَبُ رِزْقَهُ وَأَجَلَهُ وَعَمَلَهُ وَشَقِيٌّ أَوْ سَعِيدٌ فَوَالَّذِي لَا إِلَهَ غَيْرُهُ إِنَّ أَحَدَكُمْ لَيَعْمَلُ بِعَمَلِ أَهْلِ الْجَنَّةِ حَتَّى مَا يَكُونُ بَيْنَهُ وَبَيْنَهَا إِلَّا ذِرَاعٌ ثُمَّ يُسَبِّقُ عَلَيْهِ الْكِتَابُ فَيُخْتَمُ لَهُ بِعَمَلِ أَهْلِ النَّارِ فَيَدْخُلُهَا وَإِنْ أَحَدَكُمْ لَيَعْمَلُ بِعَمَلِ أَهْلِ النَّارِ حَتَّى مَا يَكُونُ بَيْنَهُ وَبَيْنَهَا إِلَّا ذِرَاعٌ ثُمَّ يُسَبِّقُ عَلَيْهِ الْكِتَابُ فَيُخْتَمُ لَهُ بِعَمَلِ أَهْلِ الْجَنَّةِ فَيَدْخُلُهَا). (رواه البخاري و مسلم)

അബ്ദുല്ലാഹ് ഇബ്നുമസ്ഊദ്(رض)യിൽ നിന്ന് നിവേദനം, അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു: സത്യസന്ധനും വിശ്വ സ്ഥനുമായ പ്രവാചകൻ(ﷺ) ഞങ്ങളോട് അരുൾ ചെയ് തിരിക്കുന്നു: “നിങ്ങളിൽ ഓരോരുത്തരുടെയും സൃഷ്ടി നാൽപ്പത് ദിവസം തന്റെറ മാതാവിന്റെറ വയറ്റിൽ രേത സ്കണമായി ശേഖരിക്കപ്പെടുന്നു. പിന്നീട് അത്ര തന്നെ കാലം രക്തക്കട്ടയായും പിന്നീട് അത്രതന്നെ കാലം മാംസക്കട്ടയായും! പിന്നീട് അതിലേക്ക് ഒരു മലക്ക് നി യോഗിക്കപ്പെടുന്നു. അത്, അതിൽ ആത്മാവിനെ ഊതു ന്നു. അത് നാല് കാര്യങ്ങൾക്ക് കൽപിക്കപ്പെടുകയും ചെയ്യുന്നു. ഭക്ഷണം, ജീവിതാവധി, പ്രവർത്തനം, ഭാഗ്യവാ നോ നിർഭാഗ്യവാനോ തുടങ്ങിയവ രേഖപ്പെടുത്തലാ ണത്. അല്ലാഹുവാണു് സത്യം! അവനല്ലാതെ ഒരു ആരാ ധ്യനുമില്ല. നിങ്ങളിലൊരാൾ സ്വർഗാവകാശിയുടെ പ്രവർ ത്തനം ചെയ്യും. അങ്ങിനെ അവനും സ്വർഗത്തിനുമിടക്ക് ഒരു മുഴമേ അകലമുള്ളുവെന്ന അവസ്ഥ വരും. അപ്പോ ഴ് വിധി അവനെ മുൻകടക്കും. അവൻ നരകാവകാശി യുടെ കർമ്മങ്ങൾ അനുഷ്ഠിക്കും. അങ്ങിനെ അതിൽ പ്ര വേശിക്കുകയും ചെയ്യും. നിങ്ങളിലൊരുത്തൻ നരകാവ കാശിയുടെ പ്രവർത്തനരീതി പിന്തുടരും. അങ്ങിനെ അവ നും നരകത്തിനുമിടക്കുള്ള ദൂരം ഒരു മുഴം വരെയാകും. അപ്പോൾ വിധി അവനെ മറികടക്കും. അങ്ങിനെ അവ ന് സ്വർഗാവകാശിയുടെ കർമ്മങ്ങൾ ചെയ്യും. അതുവഴി അതിൽ പ്രവേശിക്കുകയും ചെയ്യും” (ബുഖാരി)

അഞ്ച്

عن أم المؤمنين أم عبد الله عن عائشة رضي الله عنها قالت: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم من أحدث في أمرنا هذا ما ليس فيه فهو رد (رواه البخاري و مسلم) وفي رواية لمسلم: (قال من عمل عملاً ليس عليه أمرنا فهو رد) .

ഉമ്മുൽ മുഅ്മിനീൻ ഉമ്മുഅബ്ദില്ലാ ആയിശ(رضي الله عنها) യിൽ നിന്ന് നിവേദനം, അവർപറഞ്ഞു: നബി(ﷺ) പറഞ്ഞിരിക്കുന്നു: “നമ്മുടെ ഇക്കാര്യത്തി(മതത്തിൽ)ലില്ലാത്ത ഒന്ന് ആരെങ്കിലും പുതുതായുണ്ടാക്കിയാൽ അത് നിരാകരിക്കപ്പെടേണ്ടതാണ്.” (ബുഖാരി മുസ്ലിം)

“നമ്മുടെ കാര്യത്തിൽ നാം കൽപ്പിച്ചതല്ലാത്ത വല്ല കർമ്മവും ആരെങ്കിലും ചെയ്താൽ അത് തള്ളപ്പെടേണ്ടതാണ്” എന്നാണ് മുസ്ലിമിന്റെ മറ്റൊരു റിപ്പോർട്ടിൽ ഉള്ളത്.

ആറ

عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ التُّعْمَانِ بْنِ بَشِيرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا: قَالَ سَمِعْتُهُ يَقُولُ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: إِنَّ الْحَلَالَ بَيْنَ وَإِنَّ الْحَرَامَ بَيْنَ وَبَيْنَهُمَا مُشْتَبِهَاتٌ لَا يَعْلَمُهُنَّ كَثِيرٌ مِنَ النَّاسِ فَمَنْ اتَّقَى الشُّبُهَاتِ فَقَدْ اسْتَبْرَأَ لِدِينِهِ وَعَرْضِهِ وَمَنْ وَقَعَ فِي الشُّبُهَاتِ وَقَعَ فِي الْحَرَامِ كَالرَّاعِي يَرَعَى حَوْلَ الْحِمَى يُوشِكُ أَنْ يَرْتَعَ فِيهِ أَلَا وَإِنَّ لِكُلِّ مَلِكٍ حِمَى أَلَا وَإِنَّ حِمَى اللَّهِ مَحَارِمُهُ أَلَا وَإِنَّ فِي الْجَسَدِ مُضْغَةً إِذَا صَلَحَتْ صَلَحَ الْجَسَدُ كُلُّهُ وَإِذَا فَسَدَتْ فَسَدَ الْجَسَدُ كُلُّهُ أَلَا وَهِيَ الْقَلْبُ). (رواه البخاري و مسلم)

അബൂ അബ്ദില്ലാഹ് നുഅ്മാനുബ്നു ബശീറി (رضي الله عنه) നിന്ന് നിവേദനം, അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു: നബി(ﷺ) പറയുന്നതായി ഞാൻ കേട്ടിരിക്കുന്നു: “അനുവദനീയമായത് വ്യക്തമാണ്; നിഷിദ്ധമായതും വ്യക്തമാണ്. എന്താൽ, അവക്കിടയിൽ സാദൃശ്യം തോന്നുന്ന അപ്യക്തങ്ങളായ കാര്യങ്ങളുണ്ട്. അധികമാളുകൾക്കും അവയുടെ യാഥാർത്ഥ്യം അറിയുകയില്ല. അത്തരം അപ്യക്തതകളിൽ ലക്ഷ്യമില്ലാതെ സൂക്ഷിക്കുന്നവൻ തന്റെ മതത്തെയും അഭിമാനത്തെയും സുരക്ഷിതമാക്കിയിരിക്കുന്നു. അത്തരം അപ്യക്തതകളിൽ അകപ്പെടുന്നവൻ നിഷിദ്ധത്തിൽ വീഴുന്നു. അവൻ ഒരു ഇടയനെപ്പോലെയാണ്. (കുഷിസ്ഥ ലത്തിന്റെ) അതിരിന് ചുറ്റുമവൻ മേയ്ക്കുന്നതിനാൽ അന്യന്റെ സ്ഥലത്ത് കടന്നുചെന്നിടയാകുന്നു. എല്ലാ ഓരോ രാജാവിനും ഓരോ സംരക്ഷിത സ്ഥലമുണ്ട്. അറിയുക! അല്ലാഹുവിന്റെ സംരക്ഷിത മേഖല അവൻ നിഷിദ്ധമാക്കിയ കാര്യങ്ങളത്രെ. അറിയുക! ശരീരത്തിൽ ഒരു മാംസക്കഷ്ണമുണ്ട്. അത് നന്നായാൽ ശരീരം മുഴുവൻ നന്നായി. ചീത്തയായാൽ ശരീരം മുഴുവനും ചീത്തയായി. അതത്രെ ഹൃദയം!” (ബുഖാരി, മുസ്ലിം.)

൨൫൫

عن أبي رقية؛ عن تميم الدَّارِيِّ رضي الله عنه قال: أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ:
الدِّينُ النَّصِيحَةُ قُلْنَا لِمَنْ؟ قَالَ لِلَّهِ وَلِكِتَابِهِ وَلِرَسُولِهِ وَلِأُمَّةِ الْمُسْلِمِينَ وَعَامَّتِهِمْ (رواه مسلم)

അബൂറുഖയ്യ: തമീമുദ്ദാരി(رضي الله عنه)യിൽ നിന്ന് നിവേദനം, നബി(ﷺ) പഠിപ്പിച്ചു. “മതമെന്നാൽ ഗുണകാക്ഷയാണ്.” ഞങ്ങൾ ചോദിച്ചു: ആരോട്? അവിടുന്ന് പറഞ്ഞു: “അല്ലാഹുവോടും, അവന്റെ ഗ്രന്ഥത്തോടും, അവന്റെ പ്രവാചകനോടും, മുസ്ലിംകളുടെ നേതാക്കളോടും, സാധാരണക്കാരോടും.” (മുസ്ലിം)

എട്ട്

حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ الْمُسْنَدِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو رَوْحٍ الْحَرَمِيُّ بْنُ عُمَارَةَ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ وَاقدِ بْنِ مُحَمَّدٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبِي يُحَدِّثُ عَنْ ابْنِ عُمَرَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: أُمِرْتُ أَنْ أُقَاتِلَ النَّاسَ حَتَّى يَشْهَدُوا أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ وَيُقِيمُوا الصَّلَاةَ وَيُؤْتُوا الزَّكَاةَ فَإِذَا فَعَلُوا ذَلِكَ عَصَمُوا مِنِّي دِمَاءَهُمْ وَأَمْوَالَهُمْ إِلَّا بِحَقِّ الْإِسْلَامِ وَحَسَابُهُمْ عَلَى اللَّهِ

(الله تعالى) (رواه البخاري ومسلم)

ഇബ്നു ഉമർ(رض)വിൽ നിന്ന് നിവേദനം, പ്രവാചകൻ(ﷺ) പറഞ്ഞു: “അല്ലാഹുവല്ലാതെ ആരാധ്യനില്ലെന്നും, മുഹമ്മദ് നബി അല്ലാഹുവിന്റെ പ്രവാചകനാണെന്നും സാക്ഷ്യപ്പെടുത്തുകയും, നമസ്കാരം നിലനിർത്തുകയും, സകാത്ത് നൽകുകയും, നോമ്പനുഷ്ഠിക്കുകയും ചെയ്യുന്നവരെ ജനങ്ങളോട് യുദ്ധം ചെയ്യുവാൻ ഞാൻ കൽപിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. അങ്ങിനെയവരത് ചെയ്താൽ അവരുടെ ധനവും, രക്തവും എന്നിൽ നിന്ന് സുരക്ഷിതമായി, അവ ഇസ്ലാം അനുവദിച്ച മാർഗ്ഗത്തിലല്ലാതെ അതനുവദനീയമാകുകയില്ല, അവരുടെ വിധി നടപ്പിലാക്കുന്നത് അല്ലാഹുവാകുന്നു” (ബുഖാരി, മുസ്ലിം)

ഒൻപത്

عن أبي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه قال: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: مَا نَهَيْتُكُمْ عَنْهُ فَاجْتَنِبُوهُ وَمَا أَمَرْتُكُمْ بِهِ فَافْعَلُوا مِنْهُ مَا اسْتَطَعْتُمْ فَإِنَّمَا أَهْلَكَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ كَثْرَةَ مَسَائِلِهِمْ وَاخْتِلَافُهُمْ عَلَى أَنْبِيَائِهِمْ) (رواه البخاري ومسلم)

അബൂഹുറൈറ അബ്ദുറഹ്മാനുബ്നു സഖ്റീ (رضي الله عنه) നിന്നും നിവേദനം. നബി(ﷺ) പറയുന്നതായി ഞാൻ കേട്ടു: “ഞാൻ ഏതൊരു കാര്യത്തെതൊട്ട് നിങ്ങളെ വിലക്കിയോ അതിൽ നിന്ന് വിട്ടനിൽക്കുക, ഏതൊരു കാര്യം നിങ്ങളോട് ഞാൻ കൽപിച്ചുവോ അത് കഴിവിന്റെ പരമാവധി നിങ്ങൾ കൊണ്ടുവരിക, നിങ്ങളുടെ പൂർവ്വിക സമൂഹം നശിക്കുവാൻ കാരണമായത് അനാ വശ്യമായ ചോദ്യങ്ങളും, അവരുടെ പ്രവാചകന്മാരോടുള്ള വിയോജിപ്പുമാകുന്നു” (ബുഖാരി, മുസ്ലിം)

പത്ത

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ (أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّ اللَّهَ طَيِّبٌ لَا يَقْبَلُ إِلَّا طَيِّبًا وَإِنَّ اللَّهَ أَمَرَ الْمُؤْمِنِينَ بِمَا أَمَرَ بِهِ الْمُرْسَلِينَ فَقَالَ (يَا أَيُّهَا الرُّسُلُ كُلُّوْا مِنَ الطَّيِّبَاتِ وَأَعْمَلُوا صَالِحًا) وَقَالَ (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُلُّوْا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ) ثُمَّ ذَكَرَ الرَّجُلَ يُطِيلُ السَّفَرَ أَشْعَثَ أَغْبَرَ يَمُدُّ يَدَيْهِ إِلَى السَّمَاءِ يَا رَبِّ يَا رَبِّ وَمَطْعَمُهُ حَرَامٌ وَمَشْرَبُهُ حَرَامٌ وَمَلْبَسُهُ حَرَامٌ وَغُذِيَ بِالْحَرَامِ فَأَنَّى يُسْتَجَابُ لِذَلِكَ ؟ (رواه مسلم)

അബൂ ഹുറൈറ(رضي الله عنه)വിൽ നിന്ന് നിവേദനം. പ്രവാചകൻ(ﷺ) പറഞ്ഞു: “അല്ലാഹു നല്ലവനാകുന്നു, നല്ലതല്ലാതെ അവൻ സ്വീകരിക്കുകയില്ല, അല്ലാഹുപറയുന്നു: (അല്ലയോ പ്രവാചകരെ, നിങ്ങൾ നല്ലത് ഭക്ഷിക്കുക, നന്മകൾ പ്രവർത്തിക്കുകയും ചെയ്യുക) അല്ലാഹു പറയുന്നു: (അല്ലയോ സത്യവിശ്വാസികളേ, നിങ്ങൾക്ക് നാം നൽകിയതിൽ നിന്ന് നല്ലത് ഭക്ഷിക്കുക) തുടർന്ന് പ്രവാചകൻ ഒരാളെ സംബന്ധിച്ച് പറയുകയുണ്ടായി: അദ്ദേഹം ദീർഘയാത്ര ചെയ്തിട്ടുണ്ട്, മുടികൾ ജടപിടിച്ചിട്ടുണ്ട്, പൊടി പൂരണ്ടിട്ടുണ്ട്, അവന്റെ കൈകൾ ആകാശത്തേക്കുയർത്തി പ്രാർത്ഥിക്കുന്നു, എന്റെ നാമാ, എന്റെ നാമാ, എന്നാൽ അവന്റെ ഭക്ഷണം നിശിദ്ധമായതാകുന്നു, അവന്റെ വസ്ത്രം നിശിദ്ധമായതാണ്, അവന്റെ പാനീയവും നിശിദ്ധം തന്നെ, അവൻ നിശിദ്ധത്തിൽ മുങ്ങിക്കുളിച്ചിരിക്കുന്നു, എങ്ങിനെയാണവന് ഉത്തരം ലഭിക്കുക! (മുസ്ലിം)

പതിനൊന്ന്

عن أبي محمد الحسن بن علي بن أبي طالب سبط رسول الله صلى الله عليه وسلم وريحانته رضي الله عنهما قال: قَالَ حَفِظْتُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دَعَا مَا يَرِيْبُكَ إِلَى مَا لَا يَرِيْبُكَ (رواه الترمذي والنسائي. وقال ترمذی : حديث حسن صحيح)

നബി(ﷺ)യുടെ പുത്രനും, അവിടുത്തെ സ്നേഹ നിധിയുമായ അബീ ത്വാലിബിന്റെ പുത്രൻ അലി(ﷺ) ന്റെ പുത്രനുമായ അബൂ മുഹമ്മദ് ഹസനിൽ നിന്ന് നി വേദനം, പ്രവാചക തിരുമേനിയിൽ നിന്ന് ഞാൻ മനഃപാ റമാക്കിയിട്ടുണ്ട്, “സംശയമുണ്ടാക്കുന്ന കാര്യങ്ങൾ നീ ഉ പേക്ഷിക്കുകയും, സംശയത്തിനിട നൽകാത്തത് പ്രവർത്തി ക്കുകയും ചെയ്യുക” (തിർമിദി, നസാഇ. തിർമിദി ഹസനുൻ സ്വഹീഹ് എന്ന് പറഞ്ഞിട്ടുണ്ട്).

പറമ്പട

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ حُسْنِ إِسْلَامِ الْمَرْءِ تَرْكُهُ مَا لَا يَعْنِيهِ (حديث حسن , رواه الترمذي وغيره هكذا)

അബൂ ഹുറൈറ(رضي الله عنه)വിൽ നിന്ന് നിവേദനം പ്രവാ ചകൻ(رضي الله عنه) പറഞ്ഞു: “തന്നെ ബാധിക്കാത്ത കാര്യങ്ങൾ ഉപേക്ഷിക്കുകയെന്നത് ഒരുത്തമ വ്യക്തിയുടെ ഇസ്‌ലാ മിക സ്വഭാവത്തിൽ പെട്ടതാകുന്നു” (തിർമിദി)

പതിമൂന്നു്

عن أبي حمزة عن أنس بن مالك رضي الله عنه عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: لا يؤمن أحدكم حتى يحب لأخيه ما يحب لنفسه (رواه البخاري ومسلم) .

അബി ഹംസ അനസ്ബനു മാലികി(رضي الله عنه)ൽ നിന്നും നിവേദനം, പ്രവാചകരെ തൊട്ട് ഉദരിക്കുന്നു: “താൻ ഇഷ്ടപ്പെടുന്നത് തന്റെ സഹോദരനും ഇഷ്ടപ്പെടാത്തവരെ നിങ്ങളിൽ ആരും തന്നെ മുസ്ലിമാകുകയില്ല” (ബുഖാരി, മുസ്ലിം)

പതിനാല്

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا يَحِلُّ دَمُ امْرِئٍ مُسْلِمٍ يَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنَّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَّا يَأْخُذِي ثَلَاثٌ، الثَّيْبُ الزَّانِي، وَالنَّفْسُ بِالنَّفْسِ، وَالتَّارِكُ لِدِينِهِ الْمُفَارِقُ لِلْجَمَاعَةِ). (رواه البخاري - ومسلم)

ഇബ്നു മസ്ഊദ്(رض)വിൽ നിന്ന് നിവേദനം, അദ്ദേഹം പറയുന്നു: നബി(ﷺ) അരുളി: “അല്ലാഹുവല്ലാ തെ ആരാധനക്കർഹനില്ലെന്നും ഞാൻ അല്ലാഹുവിന്റെ ദൂതനാണെന്നും സാക്ഷ്യം വഹിക്കുന്ന ഒരു മുസ്ലിമി ന്റെ രക്തം (ചിത്തുന്നത) മൂന്നിൽ ഒരു കാര്യമുണ്ടായാ ലല്ലാതെ അനുവദിക്കപ്പെടുകയില്ല. വാർദ്ധക്യമെത്തിയ (വിവാഹം കഴിച്ച) വൃദ്ധിചാരി, കൊന്നവനെ കൊല്ലാൻ, ദീൻ ഉപേക്ഷിച്ചു കൊണ്ട് ഐക്യം വെടിഞ്ഞവൻ” എന്നീ വയാണത്” (ബുഖാരി മുസ്ലിം)

പതിനഞ്ച്

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلْيُكَلِّمْ خَيْرًا أَوْ لِيَصْمُتْ، وَمَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلْيُكْرِمْ جَارَهُ، وَمَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلْيُكْرِمْ ضَيْفَهُ، " (رواه مسلم)

അബൂ ഹുറൈറ(رضي الله عنه)യിൽ നിന്നു നിവേദനം. നബി (ﷺ) അരുളി: “അല്ലാഹുവിലും അന്ത്യദിനത്തിലും വിശ്വസിക്കുന്നവൻ നല്ലതു സംസാരിക്കട്ടെ. അല്ലെങ്കിൽ മൗനം പാലിക്കട്ടെ. അല്ലാഹുവിലും അന്ത്യദിനത്തിലും വിശ്വസിക്കുന്നവൻ തന്റെ അയൽക്കാരനെ ആദരിക്കട്ടെ. അല്ലാഹുവിലും അന്ത്യദിനത്തിലും വിശ്വസിക്കുന്നവൻ തന്റെ അതിഥിയെ ബഹുമാനിക്കട്ടെ” (മുസ്‌ലിം).

പതിനാറ്

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَجُلًا قَالَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَوْصِنِي قَالَ: لَا تَغْضَبُ فَرَدَّدَ مَرَارًا قَالَ لَا تَغْضَبُ (رواه البخاري)

അബൂഹുറൈറ(رضي الله عنه)യിൽ നിന്ന് നിവേദനം: 'ഒരുമ നുഷ്യൻ വന്നു നബി തിരുമേനി(ﷺ)യോട് തനിക്കൊരു ഉപദേശം നൽകുക എന്ന് അപേക്ഷിച്ചു. തിരുമേനി അരുളി: "നീ കോപിക്കാതിരിക്കുക". അദ്ദേഹം വീണ്ടും ചോദ്യം ആവർത്തിച്ചു. നബി(സ) "നീ കോപിക്കാതിരിക്കുക" എന്നു ഉത്തരവും പറഞ്ഞു" (ബുഖാരി)

പതിനേഴ്

عَنْ أَبِي يَعْلَى شَدَّادِ بْنِ أَوْسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
 قَالَ: إِنَّ اللَّهَ كَتَبَ الْإِحْسَانَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ فَإِذَا قَاتَلْتُمْ فَأَحْسِنُوا الْقِتْلَةَ وَإِذَا ذَبَحْتُمْ فَأَحْسِنُوا الذَّبْحَ
 وَلِيُحَدِّثْ أَحَدُكُمْ شَفْرَتَهُ فَلْيُبرِحْ ذَبِيحَتَهُ (رواه مسلم)

അബീയഅല ശദാദ്ബ്നു ഔസ്(رضي الله عنه) പ്രവാചകരിൽ നിന്ന് ഉദ്ദരിക്കുന്നു, (എല്ലാ കാര്യങ്ങളിലും അല്ലാഹു നന്മയാണുദ്ദേശിക്കുന്നത്, നിങ്ങൾ കൊല്ലുകയാണെങ്കിൽ നല്ലരൂപത്തിൽ കൊല്ലുക, നിങ്ങൾ അറുക്കുകയാണെങ്കിൽ നല്ലരൂപത്തിൽ അറുക്കുക, നിങ്ങൾ നിങ്ങളുടെ കത്തിയുടെ വായ്തല മുറിച്ചു കൂട്ടുകയും, അറവ്മുഗത്തിന് ആശ്വാസം നൽകുകയും ചെയ്യുക” (മുസ്ലിം).

പതിനെട്ട്

عَنْ أَبِي ذَرٍّ جَنْدَبِ بْنِ جِنَادَةَ وَأَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ مَعَاذِ بْنِ جَبَلٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ قَالَ: عَنْ
 رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اتَّقِ اللَّهَ حَيْثُمَا كُنْتَ وَأَتَّبِعِ السَّيِّئَةَ الْحَسَنَةَ تَمَحُّهَا وَخَالِقِ النَّاسَ
 بِخُلُقٍ حَسَنٍ " (رواه الترمذي)

അബൂദർ ജുൻദബ്ബനു ജുനാദ അബീ അബ് ദുറഹ്മാൻബനു മുആദ്ബനു
 ജബൽ(ﷺ)ൽ നിന്ന് നിവേ ദനം, പ്രവാചകൻ(ﷺ) പറഞ്ഞു: “നീ എവിടെയായിരുന്നാ ലും
 അല്ലാഹുവിനെ സൂക്ഷിക്കുക, തിന്മയെ നന്മ കൊണ്ട് പിന്തുടരുക, കാരണം നന്മ
 തിന്മയെ മാഞ്ച് കളയുന്നതാകുന്നു, സൽസ്വഭാവത്തോടെ ജനങ്ങളോട് പെരു
 മാറുക.” (തിർമിദി).

പത്തൊമ്പത്

عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: كُنْتُ خَلْفَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمًا فَقَالَ: يَا غُلَامُ إِنِّي أَعَلَّمْتُكَ كَلِمَاتٍ أَحْفَظُ اللَّهُ يَحْفَظُكَ اللَّهُ تَجِدُهُ تُجَاهَكَ إِذَا سَأَلْتَ فَاسْأَلِ اللَّهَ وَإِذَا اسْتَعْنَتْ فَاسْتَعْنِ بِاللَّهِ وَاعْلَمْ أَنَّ الْأُمَّةَ لَوِ اجْتَمَعَتْ عَلَىٰ أَنْ يَنْفَعُوكَ بِشَيْءٍ لَمْ يَنْفَعُوكَ إِلَّا بِشَيْءٍ قَدْ كَتَبَهُ اللَّهُ لَكَ وَلَوْ اجْتَمَعُوا عَلَىٰ أَنْ يَضُرُّوكَ بِشَيْءٍ لَمْ يَضُرُّوكَ إِلَّا بِشَيْءٍ قَدْ كَتَبَهُ اللَّهُ عَلَيْكَ رُفِعَتِ الْأَقْلَامُ وَجَفَّتِ الصُّحُفُ قَالَ هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ * وفي رواية غير الترمذي: ((أَحْفَظُ اللَّهُ تَجِدُهُ أَمَامَكَ تَعْرِفُ إِلَى اللَّهِ فِي الرَّخَاءِ يَعْرِفُكَ فِي الشَّدَّةِ وَاعْلَمْ أَنَّ مَا أَحْطَاكَ لَمْ يَكُنْ لِيَصِيبِكَ ، وَمَا أَصَابَكَ لَمْ يَكُنْ لِيَخْطُبَكَ ، وَاعْلَمْ أَنَّ النَّصْرَ مَعَ الصَّبْرِ وَأَنَّ الْفَرَجَ مَعَ الْكُرْبِ وَأَنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا)

അബ്ദുല്ലാബ്നു അബ്ബാസി(رضي الله عنه)ൽ നിന്ന് നിവേദനം, അദ്ദേഹം പറയുന്നു: പ്രവാചകന്റെ പിന്നിലായിരിക്കെ ഒരു ദിവസം പ്രവാചകൻ ﷺ എന്നോട് പറഞ്ഞു: “അല്ലയോ കുട്ടി, നിനക്ക് ഞാൻ ചില വാചകങ്ങൾ പഠിപ്പിച്ചു തരട്ടെയോ: നീ അല്ലാഹുവിനെ സൂക്ഷിക്കുക, എന്താൽ അല്ലാഹു നിന്നെ രക്ഷിക്കുന്നതാണ്. നീ അല്ലാഹു വിനെ സൂക്ഷിച്ചാൽ നിനക്ക് അവനെ നിന്റെ മുമ്പിൽ കാണാവുന്നതാണ്, നീ വല്ലതും ചോദിച്ചാൽ അല്ലാഹുവിനോട് ചോദിക്കുക, നീ സഹായം തേടുകയാണെങ്കിൽ അല്ലാഹുവിനോട് സഹായം തേടുക, നീ മനസ്സിലാക്കുക: ലോകത്തുള്ള മുഴുവനാളുകളും ഒരുമിച്ച് കൊണ്ട് നിനക്ക് വല്ല ഉപകാരവും ചെയ്യുവാൻ ഉദ്ദേശിച്ചാലും അല്ലാഹു നിനക്ക് വിധിച്ചതല്ലാതെ യാതൊന്നും സംഭവിക്കുകയില്ല, അത്പോലെ നിനക്ക് വല്ല ഉപദ്രവം വരുത്താൻ വേണ്ടി അവർ മുഴുവനും ഒരുമിച്ചാലും നിനക്ക് അല്ലാഹു വിധിച്ചതല്ലാതെ ഒരുപദ്രവത്തിനും അവർക്ക് സാധ്യമല്ല തന്നെ, പേനകൾ ഉയർത്തുകയും, പേജുകൾ ഉണങ്ങുകയും ചെയ്തിരിക്കുന്നു” (തിർമിദി). മറ്റൊരു റിപ്പോർട്ടിൽ ഇങ്ങനെ കാണാവുന്നതാണ്. “നീ അല്ലാഹുവിനെ സൂക്ഷിക്കുക, നിനക്കവനെ നിന്റെ മുമ്പിൽ തന്നെ കാണാവുന്നതാകുന്നു, ഐശ്വര്യ മുളയവസരത്തിൽ അല്ലാഹുവിനെ നീ ഓർത്താൽ വിഷമഘട്ടങ്ങളിൽ അല്ലാഹു നിന്നെയും ഓർക്കും. നീ മനസ്സിലാക്കുക, നിന്നിൽ നിന്നും തെറ്റിപ്പോയ ഒന്നും തന്നെ നിന്നെ ബാധിക്കുകയില്ല, അത്പോലെ നിന്നെ ബാധിച്ചത് നിന്നിൽ നിന്നും തെറ്റിപ്പോകുകയുമില്ല, അറിയുക, സഹായം ക്ഷമ യോടൊപ്പവും, ആശ്വാസം ദുഃഖത്തോടൊപ്പവും, എളുപ്പം പ്രയാസത്തോടൊപ്പവുമുണ്ടെന്ന്.”

ഇരുപത്

عن أَبِي مَسْعُودٍ عَقِبَةَ بْنِ عَمْرٍو الأَنْصَارِيِّ البَدْرِيِّ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ (إِنَّ مِمَّا أَدْرَكَ النَّاسُ مِنْ كَلَامِ النَّبِيِّ الْأُولَى إِذَا لَمْ تَسْتَحِي فَاصْنَعْ مَا شِئْتَ) (رواه البخاري)

അബീ മസ്ഹൂദ് ഉഖ്ബബ്നുഅംറ അൽഅൻസാരി അൽബദ്രി(رضي الله عنه)വിൽ നിന്ന് നിവേദനം: പ്രവാചകൻ (ﷺ) പറഞ്ഞു: (ആദ്യകാല പ്രവാചക അധ്യാപനങ്ങളിൽ നിന്നും ജനങ്ങൾ മനസ്സിലാക്കിയതാണ് “നി ലജ്ജിക്കൂ നില്ലായെങ്കിൽ ഇഷ്ടമുള്ളത് പ്രവർത്തിക്കുകയെന്നത്” (ബുഖാരി)

ഇരുപത്തൊന്ന്

عن أبي عمرو - وقيل أبي عمرة - سفيان بن عبد الله رضي الله عنه قال قلت يا رسول الله قل لي في الإسلام قولاً لا أسأل عنه أحداً غيرك قال: قل آمنت بالله ثم استقم (رواه مسلم)

അബീ അംറ സുഫ്യാനുബ്നു അബ്ദില്ലാ(رضي الله عنه)യിൽ നിന്ന് അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു: “അല്ലയോ പ്രവാചകരെ, ഇ സ്ലാമിലെ ഒരു വാക്യം എനിക്ക് പറഞ്ഞ് തരൂ, താങ്കളോടല്ലാതെ മറ്റാരോടും ഞാനതിനെപ്പറ്റി ചോദിക്കുകയില്ല, പ്രവാചകൻ പറഞ്ഞു: “നി പറയുക, ഞാൻ അല്ലാഹുവിൽ വിശ്വസിച്ചിരിക്കുന്നുവെന്ന്, എന്നിട്ട് അത് ശരിയായ രൂപത്തിൽ നിലനിർത്തുകയും ചെയ്യുക” (മുസ്ലിം)

ഇരുപത്തി രണ്ട്

عن جابر بن عبد الله الأنصاري رضي الله عنهما أَنَّ رَجُلًا سَأَلَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: أَرَأَيْتَ إِذَا صَلَّيْتُ الصَّلَوَاتِ الْمَكْتُوباتِ وَصُمْتُ رَمَضَانَ وَأَحَلَلْتُ الْحَالَ وَحَرَّمْتُ الْحَرَامَ وَلَمْ أَزِدْ عَلَى ذَلِكَ شَيْئًا أَأَدْخُلُ الْجَنَّةَ قَالَ: نَعَمْ. (رواه مسلم)

അബൂ അബ്ദില്ല ജാബിറുബ്നു അബ്ദില്ല അൽ അൻസാരി(رضي الله عنه)വിൽ നിന്ന് നിവേദനം, ഒരാൾ പ്രവാചകൻ (ﷺ)യോട് ചോദിച്ചു, ഞാൻ നിർബന്ധ നമസ്കാരം നിലനിർത്തുകയും, റമളാനിൽ നോമ്പനുഷ്ഠിക്കുകയും, അനുവദിക്കപ്പെട്ടതിനെ അനുവദനീയമായും, നിശിദ്ധമാ ക്കിയതിനെ നിശിദ്ധമാക്കുകയും ചെയ്ത് കൊണ്ട് ഇതിൽ ഒന്നും വർദ്ധിപ്പിക്കാതിരിക്കുകയും ചെയ്താൽ ഞാൻ സ്വർഗ്ഗത്തിൽ പ്രവേശിക്കുമോ? താങ്കളുടെ അഭിപ്രായമെന്താകുന്നു? അവിടുന്നുരുളി, അതെ.“ (മുസ്ലിം)

ഇരുപത്തി മൂന്ന്

عَنْ أَبِي مَالِكٍ الْحَارِثِ بْنِ عَاصِمٍ الْأَشْعَرِيِّ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) الطُّهُورُ شَطْرُ الْإِيمَانِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ تَمْلَأُ الْمِيزَانَ وَسُبْحَانَ اللَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ تَمْلَأُنَّ أَوْ تَمْلَأُ مَا بَيْنَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَالصَّلَاةُ نُورٌ وَالصَّدَقَةُ بُرْهَانٌ وَالصَّبْرُ ضِيَاءٌ وَالْقُرْآنُ حُجَّةٌ لَكَ أَوْ عَلَيْكَ كُلُّ النَّاسِ يَغْدُو فَيَاْبِعُ نَفْسَهُ فَمُعْتَقُهَا أَوْ مُؤَبِّقُهَا) (رواه مسلم)

അബൂമാലിക് അൽ ഹാരിമിബ്നു അസ്സിമിൽ അശ്ഹരി(رضي الله عنه)വിൽ നിന്ന് പ്രവാചകൻ(ﷺ) പറഞ്ഞു: “ശുദ്ധി വിശ്വാസത്തിന്റെ പകുതിയാകുന്നു, ‘അൽ ഹംദുലില്ലാഹ്’ എന്നത് തുലാസ് നിറക്കുന്നതാണ്, ‘സുബ്ഹാനല്ലാഹ്’, അൽഹംദുലില്ലാഹ്’ ആകാശ ഭൂമികൾക്കിടയിലുള്ളതിനെ നിറക്കുന്നതാകുന്നു, നമസ്കാരം പ്രകാശവും, ദാനധർമ്മങ്ങൾ തെളിവും, ക്ഷമ വെളിച്ചവും, ഖുർആൻ നിനക്ക് അനുകൂലമായോ, പ്രതികൂലമായോ തെളിവുമാകുന്നു, എല്ലാവരും പ്രഭാതത്തിൽ ജീവിതമാരംഭിക്കുകയും സ്വന്തം തെളി സ്വയംതന്നെ വിൽക്കുകയും ചെയ്യുന്നു, ചിലരതിനെ മോചിപ്പിക്കുന്നു, മറ്റുചിലരതിനെ നാശത്തിലാക്കുകയും ചെയ്യുന്നു” (മുസ്ലിം)

ഇരുപത്തി നാല്

حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ بَهْرَامِ الدَّارِمِيُّ حَدَّثَنَا مَرْوَانُ يَعْنِي ابْنَ مُحَمَّدِ الدَّمَشْقِيِّ حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ عَنْ رَبِيعَةَ بْنِ يَزِيدَ عَنْ أَبِي إِدْرِيسَ الْخَوْلَانِيِّ عَنْ أَبِي ذَرٍّ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِيمَا رَوَى عَنِ اللَّهِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى أَنَّهُ قَالَ يَا عِبَادِي إِنِّي حَرَمْتُ الظُّلْمَ عَلَى نَفْسِي وَجَعَلْتُهُ بَيْنَكُمْ مُحَرَّمًا فَلَا تَظَالَمُوا يَا عِبَادِي كُلُّكُمْ ضَالٌّ إِلَّا مَنْ هَدَيْتُهُ فَاسْتَهْدُونِي أَهْدِكُمْ يَا عِبَادِي كُلُّكُمْ جَائِعٌ إِلَّا مَنْ أَطْعَمْتُهُ فَاسْتَطْعَمُونِي أَطْعَمْكُمْ يَا عِبَادِي كُلُّكُمْ عَارٍ إِلَّا مَنْ كَسَوْتُهُ فَاسْتَكْسُونِي أَكْسُكُمْ يَا عِبَادِي إِنَّكُمْ تُخْطِئُونَ بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَأَنَا أَغْفِرُ الذُّنُوبَ جَمِيعًا فَاسْتَغْفِرُونِي أَغْفِرْ لَكُمْ يَا عِبَادِي إِنَّكُمْ لَنْ تَبْلُغُوا ضُرِّي فَتَضُرُّونِي وَلَنْ تَبْلُغُوا نَفْعِي فَتَنْفَعُونِي يَا عِبَادِي لَوْ أَنَّ أَوْلَكُمْ وَأَخْرِكُمْ وَإِنْسَكُمْ وَجَنَّتُمْ كَأَنَّا عَلَى أَثَقَى قَلْبِ رَجُلٍ وَاحِدٍ مِنْكُمْ مَا زَادَ ذَلِكَ فِي مُلْكِي شَيْئًا يَا عِبَادِي لَوْ أَنَّ أَوْلَكُمْ وَأَخْرِكُمْ وَإِنْسَكُمْ وَجَنَّتُمْ كَأَنَّا عَلَى أَفْجَرِ قَلْبِ رَجُلٍ وَاحِدٍ مَا نَقَصَ ذَلِكَ مِنْ مُلْكِي شَيْئًا يَا عِبَادِي لَوْ أَنَّ أَوْلَكُمْ وَأَخْرِكُمْ وَإِنْسَكُمْ وَجَنَّتُمْ قَامُوا فِي صَعِيدٍ وَاحِدٍ فَسَأَلُونِي فَأَعْطَيْتُ كُلَّ إِنْسَانٍ مَسْأَلَتَهُ مَا نَقَصَ ذَلِكَ مِمَّا عِنْدِي إِلَّا كَمَا يَنْقُصُ الْمَخِيطُ إِذَا أُدْخِلَ الْبَحْرَ يَا عِبَادِي إِنَّمَا هِيَ أَعْمَالُكُمْ أَحْصِيهَا لَكُمْ ثُمَّ أَوْفِيكُمْ بِهَا فَمَنْ وَجَدَ خَيْرًا فَلْيَحْمَدِ اللَّهَ وَمَنْ وَجَدَ غَيْرَ ذَلِكَ فَلَا يُلُومَنَّ إِلَّا نَفْسَهُ (مسلم)

അബൂദർറൂൽ ഹിഫാരി(رضي الله عنه) പ്രവാചകൻ(ﷺ)യിൽ നിന്ന് ഉദ്ദരിക്കുന്നു, “ഉന്നതനും പ്രതാപവാനുമായ അല്ലാഹു പറഞ്ഞതായി പ്രവാചകൻ(സ) ഇപ്രകാരം പറയുന്നു: “അല്ലയോ അടിമകളേ, അക്രമം ഞാൻ എനിക്ക് തന്നെ സ്വയം നിശിദ്ധമാക്കിയിരിക്കുന്നു, അത്പോലെ നിങ്ങൾക്കുമത് നിശിദ്ധമാക്കിയിരിക്കുന്നു, ആയതിനാൽ നിങ്ങൾ പരസ്പരം അക്രമം കാണിക്കരുത്. അല്ലയോ എന്റെ ദാസന്മാരെ, ഞാൻ സന്മാർഗത്തിലാക്കത്തവർ മുഴുവനും വഴികേടിപ്പാക്കുന്നു, ആയതിനാൽ നിങ്ങളെ നോട് സന്മാർഗം ചോദിക്കുക, ഞാൻ നിങ്ങളെ സന്മാർഗത്തിലാക്കാം. എന്റെ ദാസന്മാരെ, ഞാൻ ഭക്ഷണം നൽകാത്തവരെല്ലാം തന്നെ വിശക്കുന്നവരാകുന്നു, ആയതിനാൽ എന്നോട് ഭക്ഷണത്തിന് വേണ്ടി ആവശ്യപ്പെടുക, ഞാൻ നിങ്ങൾക്ക് ഭക്ഷണം നൽകാം. അല്ലയോ അടിമകളേ, ഞാൻ വസ്ത്രം നൽകാത്തവരെല്ലാം തന്നെ നഗ്നരാകുന്നു ആയതിനാൽ നിങ്ങൾ എന്നോട് വസ്ത്രം ആവശ്യപ്പെടുക, നിങ്ങൾക്ക് ഞാൻ വസ്ത്രം നൽകാം. അല്ലയോ അടിമകളേ, നിങ്ങൾ രാപകലിൽ തെറ്റു ചെയ്യുന്നവരാകുന്നു, ഞാൻ നിങ്ങളുടെ മുഴുവൻ പാപങ്ങളും പൊറുക്കുന്നവനാകുന്നു ആയതിനാൽ നിങ്ങളെന്നോട് പാപമോചനം തേടുക, ഞാൻ നിങ്ങൾക്ക് പൊറുത്ത് തരാം. അല്ലയോ അടിമകളേ, നിങ്ങൾക്കെന്നെ ഉപദ്രവിക്കുവാൻ സാധ്യമല്ല, എങ്കിലല്ലെ നിങ്ങളെന്നെ ഉപദ്രവിക്കുകയൊള്ളൂ, അത്പോലെ നിങ്ങൾക്കെന്നിക്ക് ഉപകാരം നൽകുവാനും സാധ്യമല്ല, എങ്കിലല്ലെ നിങ്ങളെന്നിക്ക് ഉപകാരം ചെയ്യുകയൊള്ളൂ. അല്ലയോ എന്റെ അടിമകളേ നിങ്ങളിലെ മുൻഗാമികളും, പിൻഗാമികളും മനുഷ്യരും ജിന്നുകളുമെല്ലാം തന്നെ നിങ്ങളിൽ ഏറ്റവും ഭയഭക്തിയുള്ളവന്റെ ഹൃദയത്തെപ്പോലെ നിങ്ങൾ ആയിരുന്നാലും അതെന്റെ അധികാരത്തിൽ യാതൊന്നും വർദ്ധിപ്പിക്കുകയില്ല തന്നെ, അത്പോലെ നിങ്ങളിലെ മുൻഗാമികളും, പിൻഗാമികളും മനുഷ്യരും ജിന്നുകളുമെല്ലാം തന്നെ നിങ്ങളിൽ

ഏറ്റവും തെമ്മാടിയുടെ ഹൃദയത്തിലുള്ള ത് പോലെ അധർമ്മം കാണിച്ചാലും അതെന്റെ അധി കാരത്തിൽ യാതൊന്നും കുറവ് വരുത്തുകയില്ല തന്നെ, അത്പോലെ എന്റെ അടിമകളെ, നിങ്ങളിലെ മുൻഗാമി കളും, പിൻഗാമികളും മനുഷ്യരും ജീനുകളുമെല്ലാം തന്നെ ഒരു സ്ഥലത്ത് നിന്ന് ഓരോ ആവശ്യങ്ങൾ ഉന്നയിച്ചിട്ട് അവർക്കെല്ലാം തന്നെ അത് നൽകിയാലും എന്റെ അധികാരത്തിൽനിന്ന് കടലിൽ മുക്കിയ ഒരു സൂചി യുടെ അറ്റത്ത് പറ്റിപിടിക്കുന്ന വെള്ളതുള്ളിയുടെ കുറവ് മാത്രമേ വരുത്തുകയുള്ളൂ. അല്ലയോ അടിമകളെ, നിങ്ങളുടെ കർമ്മങ്ങൾ നിങ്ങൾക്ക് വേണ്ടി ഞാൻ രേഖപ്പെടുത്തുന്നു, അതിന് ശേഷം നിങ്ങളുടെ കർമ്മങ്ങൾക്ക് ഫലം പൂർത്തിയാക്കി തരികയും ചെയ്യുന്നതാണ്. ആയതിനാൽ നന്മ ലഭിച്ചവർ അല്ലാഹുവിനെ വാഴ്ത്തി പറയട്ടെ, അതല്ലാതെ മറ്റെന്തെങ്കിലുമാണ് നിങ്ങൾക്ക് ലഭിക്കുന്ന തെങ്കിൽ അവൻ സ്വന്തത്തെയല്ലാതെ ആരെയും ആക്ഷേപിക്കാതിരിക്കട്ടെ.” (മുസ്ലിം)

ഇരുപത്തിയഞ്ച്

حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ أَسْمَاءَ الضُّبَيْعِيُّ حَدَّثَنَا مَهْدِيُّ بْنُ مَيْمُونٍ حَدَّثَنَا وَاصِلٌ مَوْلَى أَبِي عِيْنَةَ عَنْ يَحْيَى ابْنِ عُقَيْلٍ عَنْ يَحْيَى بْنِ يَعْمَرَ عَنْ أَبِي الْأَسْوَدِ الدِّيْلِيِّ عَنْ أَبِي ذَرٍّ أَنَّ نَاسًا مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالُوا لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَا رَسُولَ اللَّهِ ذَهَبَ أَهْلُ الدُّثُورِ بِالْأُجُورِ يُصَلُّونَ كَمَا نُصَلِّي وَيَصُومُونَ كَمَا نَصُومُ وَيَتَصَدَّقُونَ بِفُضُولِ أَمْوَالِهِمْ قَالَ أَوْ لَيْسَ قَدْ جَعَلَ اللَّهُ لَكُمْ مَا تَصَدَّقُونَ إِنَّ بِكُلِّ تَسْبِيحَةٍ صَدَقَةٌ وَكُلِّ تَكْبِيرَةٍ صَدَقَةٌ وَكُلِّ تَحْمِيدَةٍ صَدَقَةٌ وَكُلِّ تَهْلِيلَةٍ صَدَقَةٌ وَأَمْرٌ بِالْمَعْرُوفِ صَدَقَةٌ وَنَهْيٌ عَنِ الْمُنْكَرِ صَدَقَةٌ وَفِي بَضْعِ أَحَدِكُمْ صَدَقَةٌ قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ أَيُّ آيَاتِي أَحَدُنَا شَهَوْتَهُ وَيَكُونُ لَهُ فِيهَا أَجْرٌ قَالَ أَرَأَيْتُمْ لَوْ وَضَعَهَا فِي حَرَامٍ أَكَانَ عَلَيْهِ فِيهَا وَزْرٌ فَكَذَلِكَ إِذَا وَضَعَهَا فِي الْحَلَالِ كَانَ لَهُ أَجْرًا (مسلم)

അബൂദർദറ(رضي الله عنه)വിൽ നിന്നുനിവേദനം, പ്രവാചകൻ (ﷺ)യോട് അദ്ദേഹത്തിന്റെ ചില അനുയായികൾ ഇപ്രകാരം പറയുകയുണ്ടായി, അല്ലയോ പ്രവാചകരെ, പ്രതിഫലങ്ങളെല്ലാം ധനികർ കരസ്ഥമാക്കിയിരിക്കുന്നു, അവർ ഞങ്ങൾ നമസ്കരിക്കുന്നതുപോലെ, നോമ്പനുഷ്ഠിക്കുന്നതുപോലെ നമസ്കരിക്കുകയും, നോമ്പനുഷ്ഠിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു, മാത്രമല്ല അവരുടെ സമ്പത്ത് കൊണ്ട് അവർ ദാനധർമ്മങ്ങൾ ചെയ്യുന്നു. പ്രവാചകൻ(സ) അരുളി: “ധർമ്മം ചെയ്യുവാൻ അല്ലാഹു നിങ്ങൾക്കൊന്നും നൽകിയിട്ടില്ലേ? എല്ലാ തസ്ബീഹും ധർമ്മമാകുന്നു, എല്ലാ തക്ബീറുകളും ധർമ്മമാകുന്നു, എല്ലാ തഅ്മീദുകളും സ്വദൈവമാകുന്നു, എല്ലാ തഅലീലുകളും ധർമ്മമാകുന്നു, നന്മ കൽപിക്കലും, തിന്മ വിരോധിക്കലും ധർമ്മമാകുന്നു, മാത്രമല്ല നിങ്ങളിൽ ഒരാളുടെ ലൈഗികവേഷ്ചയിൽ പോലും ധർമ്മമുണ്ട്.” അവർ ചോദിച്ചു: അല്ലയോ പ്രവാചകരെ, ഒരാൾ തന്റെ ലൈഗികമായ ദാഹം തീർക്കുന്നതിനും അവൻ പുണ്യമോ? അവിടുന്ന് അരുളുകയുണ്ടായി: “അയാൾ അത് ശമിപ്പിക്കുന്നത് നിശിദ്ധമാക്കിയ മാർഗ്ഗത്തിലാണ് എങ്കിൽ അവനതിന് ശിക്ഷ ലഭിക്കുകയില്ല, എന്താണ് നിങ്ങളുടെ അഭിപ്രായം? അപ്രകാരം അത് അനുവദനീയ മാർഗ്ഗത്തിലായാൽ അവനതിന് പ്രതിഫലവും ലഭിക്കുന്നതാണ്” (മുസ്ലിം)

ഇരുപത്തിയാറ്

و حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ رَافِعٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ بْنُ هَمَّامٍ حَدَّثَنَا مَعْمَرٌ عَنْ هَمَّامِ بْنِ مُنَبِّهٍ قَالَ
هَذَا مَا حَدَّثَنَا أَبُو هُرَيْرَةَ عَنْ مُحَمَّدٍ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَذَكَرَ أَحَادِيثَ مِنْهَا وَقَالَ
رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كُلُّ سَلَامِي مِنَ النَّاسِ عَلَيْهِ صَدَقَةٌ كُلَّ يَوْمٍ تَطَّلَعُ فِيهِ الشَّمْسُ قَالَ
تَعْدَلُ بَيْنَ الْإِنْتَيْنِ صَدَقَةٌ وَتُعِينُ الرَّجُلَ فِي دَابَّتِهِ فَتَحْمِلُهُ عَلَيْهَا أَوْ تَرْفَعُ لَهُ عَلَيْهَا مَتَاعَهُ صَدَقَةٌ قَالَ
وَالْكَلِمَةُ الطَّيِّبَةُ صَدَقَةٌ وَكُلُّ خُطْوَةٍ تَمْشِيهَا إِلَى الصَّلَاةِ صَدَقَةٌ وَتَمِيطُ الْأَذَى عَنِ الطَّرِيقِ صَدَقَةٌ)

بخاري مسلم)

അബൂ ഹുറൈറ(رضي الله عنه)വിൽ നിന്ന് നിവേദനം പ്രവാ ചകൻ(رضي الله عنه) പറഞ്ഞു: “സൂര്യൻ ഉദിച്ചു വരുന്ന എല്ലാ ദിനത്തിലും മനുഷ്യരുടെ ഓരോ സന്ധികൾക്കും പൂണും ചെയ്യുവാനുണ്ട്, നീ രണ്ടാളുകൾക്കിടയിൽ നിന്നിടയിൽ നടപ്പാക്കുന്നത് ധർമ്മമാകുന്നു, ഒരാളെ അദ്ദേഹത്തിന്റെ മൃഗത്തിന്റെ കാര്യത്തിൽ -അവനെ അതിന്മേൽ കയറുവാൻ സഹായിക്കുക, അതല്ലെങ്കിൽ ഭാരം അതിന്മേൽ വെക്കുവാൻ സഹായിക്കുക പോലെയുള്ളത് - സഹായിക്കുന്നതും ധർമ്മം തന്നെ, നല്ല വാക്കുകൾ ധർമ്മമാണ്, നമസ്കാരത്തിലേക്ക് പോകുന്ന ഓരോ കാലടികളിലും പൂണുമുണ്ട്, അത്പോലെ വഴിയിൽ നിന്ന് ഉപദ്രവം നീക്കൽ പോലും ധർമ്മത്തിൽപ്പെട്ടത് തന്നെ” (ബുഖാരി, മുസ്ലിം)

ഇരുപത്തൊഴ്

حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ حَاتِمٍ بْنِ مَيْمُونٍ حَدَّثَنَا ابْنُ مَهْدِيٍّ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ صَالِحٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ
 بْنِ جُبَيْرِ بْنِ نُفَيْرٍ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّوَّاسِ بْنِ سَمْعَانَ الْأَنْصَارِيِّ قَالَ سَأَلْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ
 وَسَلَّمَ عَنِ الْبِرِّ وَالْإِثْمِ فَقَالَ الْبِرُّ حُسْنُ الْخُلُقِ وَالْإِثْمُ مَا حَاكَ فِي صَدْرِكَ وَكَرِهْتَ أَنْ يَطَّلَعَ عَلَيْهِ
 النَّاسُ (مسلم)

നവാസ്ബ്നു സംആൻ(☺)വിൽ നിന്ന് നബി(☺) പറഞ്ഞു: “പുണ്യം നല്ല സ്വഭാവമാകുന്നു, പാപമെന്നുള്ളത് നിന്റെ മനസ്സിന് ബുദ്ധിമുട്ടുണ്ടാക്കുന്നതും, ജനങ്ങൾ അറിയുന്നതിനെ നീ വെറുക്കുകയും ചെയ്യുന്നതാകുന്നു.” (മുസ്ലിം)

ഇരുപത്തെട്ട്

حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ بَشِيرٍ بْنُ ذَكَوَانَ الدَّمَشَقِيُّ حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ بْنُ مُسْلِمٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ
 اللَّهِ بْنُ الْعَلَاءِ حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ أَبِي الْمَطَّاعِ قَالَ سَمِعْتُ الْعَرَبِيَّ بْنَ سَارِيَةَ يَقُولُ قَامَ فِينَا رَسُولُ اللَّهِ
 صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ذَاتَ يَوْمٍ فَوَعظَنَا مَوْعِظَةً بليغةً وَجَلَّتْ مِنْهَا الْقُلُوبُ وَذَرَفَتْ مِنْهَا الْعُيُونُ فَقِيلَ
 يَا رَسُولَ اللَّهِ وَعَظْتَنَا مَوْعِظَةً مُودَّعٍ فَأَعْهَدَ إِلَيْنَا بَعْدَهُ فَقَالَ عَلَيْكُمْ بِتَقْوَى اللَّهِ وَالسَّمْعِ وَالطَّاعَةِ وَإِنَّ
 عَبْدًا حَبَشِيًّا وَسَتْرُونَ مِنْ بَعْدِي اخْتِلافًا شَدِيدًا فَعَلَيْكُمْ بِسُنَّتِي وَسُنَّةِ الْخُلَفَاءِ الرَّاشِدِينَ الْمَهْدِيِّينَ
 عَضُّوا عَلَيْهَا بِالنَّوَاجِدِ وَإِيَّاكُمْ وَالْأُمُورَ الْمُحْدَثَاتِ فَإِنَّ كُلَّ بَدْعَةٍ ضَلَالَةٌ (أبو داود)

അബൂനജീഹ് അൽഇർബാളബ്നു സാരിയ്യ(رضي الله عنه)വിൽ നിന്ന്, അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു:
 “പ്രവാചകൻ (ﷺ) ഒരു ദിവസം ഞങ്ങളെ ഉപദേശിച്ചു, ഹൃദയങ്ങളെ വിറപ്പിക്കുകയും,
 നയനങ്ങളിൽനിന്ന് കണ്ണുനീർ പൊഴിപ്പിക്കുകയും ചെയ്യുമാറാ യിരുന്നു ആ ഉപദേശം.
 അപ്പോൾ ഞങ്ങൾ പറഞ്ഞു: അല്ലയോ പ്രവാചകരെ, ഇതൊരു വിടവാങ്ങൽ പ്രസംഗം
 പോലെയാണല്ലോ, അതിനാൽ ഞങ്ങൾക്ക് വസിയ്ക്കുന്നത് നൽകിയാലും. പ്രവാചകൻ
 പ്രതിവചിച്ചു: “ഉന്നതനും പ്ര താപവാനുമായ അല്ലാഹുവിനെ സൂക്ഷിച്ച് നിങ്ങൾ ജീവിക്കുക,
 ഒരു അടിമയാണ് നിങ്ങളുടെ നേതാവായി വരു ന്നതെങ്കിലും നിങ്ങളവനെ
 അനുസരിക്കുക, നിങ്ങളിൽ നിന്ന് കൂടുതൽ ജീവിക്കുന്നവർക്ക് ഒരുപാട് അഭിപ്രായ
 വ്യത്യാസം കാണാവുന്നതാണ്, ഈയവസരത്തിൽ നിങ്ങൾ എൻറചര്യയും,
 മാതൃകായേഗ്യരും, സന്മാർഗികളുമാ യിട്ടുള്ള പലിഫമാരുടെയും ചര്യ അണപ്പല്ലുകൾ
 കൊണ്ട് കടിച്ച്പിടിക്കുകയും, മതത്തിൽ പുതുതായുണ്ടാക്കുന്ന പു ണ്ണനാചാരത്തെ
 കരുതിയിരിക്കുകയും ചെയ്യുക, കാരണം എല്ലാ പുതുതായുണ്ടാക്കിയതും
 അനാചാരമാകുന്നു, എല്ലാ അനാചാരവും വഴികേടാകുന്നു, എല്ലാ വഴികേടും
 നരകത്തിലേക്കുകൊണ്ടു, എന്നാണ് വസിയ്ക്കുന്നത് ചെയ്യു വാനുള്ളത്” (അബിദാവൂദ്,
 തിർമിദി)

ഇരുപത്തൊൻപത്

عَنْ مُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَخْبِرْنِي بِعَمَلٍ يُدْخِلُنِي الْجَنَّةَ وَيُبَاعِدُنِي عَنِ النَّارِ. قَالَ لَقَدْ سَأَلْتَنِي عَنْ عَظِيمٍ، وَإِنَّهُ لَيْسَ بِعَلَى مَنْ يَسْرَهُ اللَّهُ عَلَيْهِ: تَعْبُدُ اللَّهَ وَلَا تُشْرِكُ بِهِ شَيْئًا، وَتُقِيمُ الصَّلَاةَ، وَتُؤْتِي الزَّكَاةَ، وَتَصُومُ رَمَضَانَ، وَتَحُجُّ الْبَيْتَ، ثُمَّ قَالَ أَلَا أَدُلُّكَ عَلَى أَبْوَابِ الْخَيْرِ؟ الصَّوْمُ جَنَّةٌ، وَالصَّدَقَةُ تُطْفِئُ الْخَطِيئَةَ كَمَا يُطْفِئُ الْمَاءُ النَّارَ وَصَلَاةُ الرَّجُلِ مِنْ جَوْفِ اللَّيْلِ قَالَ ثُمَّ تَلَا (تَنْجَا فِي جُنُوبِهِمْ عَنِ الْمَضَاجِعِ) حَتَّى بَلَغَ (يَعْمَلُونَ) ثُمَّ قَالَ أَلَا أُخْبِرُكَ بِرَأْسِ الْأَمْرِ كُلِّهِ وَعَمُودِهِ وَذُرُورَةٍ سَنَامِهِ قُلْتُ بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ رَأْسُ الْأَمْرِ الْإِسْلَامُ وَعَمُودُهُ الصَّلَاةُ وَذُرُورَةٌ سَنَامِهِ الْجِهَادُ ثُمَّ قَالَ أَلَا أُخْبِرُكَ بِمَلَكَ ذَلِكَ كُلِّهِ قُلْتُ بَلَى يَا نَبِيَّ اللَّهِ فَأَخَذَ بِلِسَانِهِ قَالَ كَفَّ عَلَيْكَ هَذَا فَقُلْتُ يَا نَبِيَّ اللَّهِ وَإِنَّا لَمُؤَاخِدُونَ بِمَا نَتَكَلَّمُ بِهِ فَقَالَ ثَكَلْتُكَ أُمُّكَ يَا مُعَاذُ وَهَلْ يَكْبُ النَّاسُ فِي النَّارِ عَلَى وُجُوهِهِمْ أَوْ عَلَى مَنَاحِرِهِمْ إِلَّا حَصَائِدُ أَلْسِنَتِهِمْ) (قَالَ أَبُو عِيسَى هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ)

മുആദ്ബ്നു ജബൽ(رضي الله عنه)വിൽ നിന്ന് നിവേദനം, അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു: “ഞാൻ ചോദിച്ചു, അല്ലയോ പ്രവാചകരെ, നരകത്തിൽ നിന്നകറ്റുകയും, സ്വർഗ്ഗത്തിലേക്കു സൂപ്പിക്കുകയും ചെയ്യുന്ന കാര്യത്തെപ്പറ്റി അറിയിച്ചു തന്നാലും. അവിടുന്ന് പ്രതിവചിച്ചു: നീ വളരെ പ്രധാനപ്പെട്ട ഒരു കാര്യത്തെപ്പറ്റിയാണ് ചോദിച്ചത്, എന്നാൽ അല്ലാഹു എളുപ്പമാക്കുന്നവർക്കത് വളരെയെളുപ്പമാണ് താനും. അല്ലാഹുവിൽ ആരെയും പങ്ക് ചേർക്കാതെ അവനെ മാത്രം ആരാധിക്കുക, നമസ്കാരം നിലനിർത്തുക, സകാത്ത് നൽകുക, റമാളാനിൽ വ്യതമനുഷ്ടിക്കുക, കഅബയിൽ പോയി ഹജ്ജ് കർമ്മം ചെയ്യുക എന്നിവ യാകുന്നു അത്. പിന്നീട് അവിടുന്നുരുളി, ഞാൻ നന്മയുടെ വാതിലുകളെപ്പറ്റി അറിയിച്ചു തരട്ടെയോ: വൃതം പരിചയാകുന്നു, വെള്ളം തീയിനെ അണക്കുന്നത് പോലെ സ്വദ്രവകൾ തിന്മയെ ഇല്ലാതാക്കുന്നു, ഒരു മനുഷ്യന്റെ രാത്രിയുടെ ഉള്ളിൽ നിർവ്വഹിക്കുന്ന നമസ്കാരം --“ഭയത്താലും, പ്രതീക്ഷയാലും തങ്ങളുടെ നാമനെ വിളിച്ച് കേഴുവാൻ അവർ തങ്ങളുടെ വിരിപ്പുകളിൽ നിന്ന് വിട്ടുകലുന്നു” --- എന്ന ആയത്ത് അവസാനം വരെ പ്രവാചകൻ ഓതുകയുണ്ടായി, എന്നിട്ട് പ്രവാചകൻ(സ) പറഞ്ഞു: “നിനക്ക് ഞാൻ കാര്യങ്ങളുടെ മർമ്മവും, അതിന്റെ തുണയും, പുണ്യയുടെ ഉപരിഭാഗവും ഏതെന്ന് അറിയിച്ചു തരട്ടെയോ? അതെന്തെന്ന് അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു: “ഇസ്ലാമാകുന്നു, കാര്യങ്ങളുടെ ഏറ്റവും പ്രധാനപ്പെട്ട ഭാഗം, അതിന്റെ തുണ നമസ്കാരവും, അതിന്റെ പുണ്യയുടെ ഉപരിഭാഗം അല്ലാഹുവിന്റെ മാർഗ്ഗത്തിലുള്ള ധർമ്മ സമരവുമാകുന്നു, തുടർന്ന് അവിടുന്ന് പ്രതിവചിച്ചു, ഇവയെല്ലാം നിയന്ത്രിക്കുന്നതെന്തെന്ന് നിനക്ക് ഞാൻ അറിയിച്ചു തരട്ടെയോ? അതെന്തെന്ന് ഞാൻ പ്രതിവചിച്ചു, പ്രവാചകൻ തന്റെ നാവ് പിടിച്ചുകൊണ്ട് പറഞ്ഞു, നീ ഇതിനെ നിയന്ത്രിക്കുക, അപ്പോൾ ഞാൻ ചോദിച്ചു, അല്ലയോ പ്രവാചകരെ, അത് കൊണ്ട് സംസാരിക്കുന്നതിന്റെയൊക്കെ പേരിൽ ഞങ്ങൾ പിടികൂടുമോ? തുടർന്ന് പ്രവാചകൻ പറഞ്ഞു: അല്ലയോ മുആദേ നീന്റെ ഉമ്മ വിരഹവേദനയനുഭവിക്കുന്നു, ജനങ്ങൾ നരകത്തിൽ മുഖവും, മുക്കുംകുത്തി വീഴുന്നത് അവരുടെ നാവ് സമ്പാദിച്ചത് കൊണ്ടല്ലാതെ പിന്നെന്ത് കൊണ്ടാണ്” (തിർമിദി)

മുഖത്

عن أبي ثعلبة الخشني (جرثوم بن ناشر) رضي الله عنه، عن النبي صلى الله عليه وسلم قال : (إن الله فرض فرائض فلا تضيعوها ، وحد حدودا فلا تعتدوها ، وحرم أشياء فلا تنتهكوها ، وسكت عن أشياء ؛ رحمة لكم غير نسيان ، فلا تبحثوا عنها) (حسنه المؤلف وصححه الحاكم .
والحديث ضعيف كما قال الألباني في إرواه الغليل)

അബീഥഅലബ അൽഖുശനിയ് ജൂർമുമ്ബ്നു നാശിർ(رضي)വിൽ നിന്ന് നിവേദനം, പ്രവാചകൻ(ﷺ) പറഞ്ഞു: “തിർച്ചയായും അല്ലാഹു നിങ്ങൾക്ക് ചില കാര്യങ്ങൾ നിർബ്ബന്ധമാക്കിയിരിക്കുന്നു അത് നിങ്ങൾ പാഴാ കരുത്, അല്ലാഹു നിങ്ങൾക്ക് ചില അതിരുകൾ നിർണ്ണയിച്ചിരിക്കുന്നു അതിൽ നിങ്ങൾ അതിക്രമിക്കരുത്, ചില കാര്യങ്ങൾ നിങ്ങൾക്കല്ലാഹു നിശിദ്ധമാക്കിയിരിക്കുന്നു അത് നിങ്ങൾ ലംഘിക്കരുത്, ചിലകാര്യങ്ങളിൽ നിങ്ങളോടുള്ള കാര്യം കൊണ്ട് അല്ലാഹു മൗനമവലംബിച്ചിരിക്കുന്നു, മറന്നത് കൊണ്ടല്ല, അത് നിങ്ങൾ ചൂഴ്ന്ന ന്യേഷിക്കരുത്” (ദാവൂത്നി) (ഈ ഹദീസ് ദുർബ്ബലമാണെന്ന് ഇമാം അൽബാനി പറഞ്ഞിട്ടുണ്ട്)

മുഷത്താന

عَنْ أَبِي الْعَبَّاسِ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ السَّاعِدِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ : جَاءَ رَجُلٌ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ذُنِّي عَلَى عَمَلٍ إِذَا أَنَا عَمَلْتُهُ أَحَبَّنِي اللَّهُ، وَأَحَبَّنِي النَّاسُ، فَقَالَ : رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ (ازْهَدْ فِي الدُّنْيَا يُحِبَّكَ اللَّهُ، وَازْهَدْ فِيمَا فِي أَيْدِي النَّاسِ يُحِبُّوكَ النَّاسُ) حَدِيثٌ صَحِيحٌ

അബൂൽ അബ്ബാസ് സഹ്ലബ്നു സഅദ് അസ്സാ ഇദി(رضي الله عنه)വിൽനിന്ന് നിവേദനം അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു: പ്രവാചകൻറെയടുത്ത് ഒരാൾ വന്നിട്ട് പറഞ്ഞു, “അല്ലയോ പ്രവാചകരെ, ഞാൻ ഒരു കർമ്മം ചെയ്താൽ അല്ലാഹുവും, ജനങ്ങളും ഇഷ്ടപ്പെടുന്ന രൂപത്തിലുള്ള ഒരു പ്രവർത്തനത്തെ കുറിച്ച് അറിയിച്ച് തന്നാലും. അപ്പോൾ പ്രവാചകൻ പറഞ്ഞു: “ദുന്യാവിൽ നീ വിരക്തിയുള്ളവനാകുക, എന്നാൽ അല്ലാഹു നിന്നെ ഇഷ്ടപ്പെടും, ജനങ്ങളുടെ വശമുള്ളതിൽ നീ വിരക്തി കാണിക്കുക, ജനം നിന്നെ ഇഷ്ടപ്പെടുന്നതാകുന്നു.” (ഇബ്നു മാജ)

മുഖത്തിരണ്ടു്

عن أبي سعيد - سعد بن مالك بن سنان - الخديري رضي الله عنه، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى

اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: لَا ضَرَرَ وَلَا ضِرَارَ (حَدِيثٌ صَحِيحٌ)

അബൂസഇദ് സഅദ്ബനു മാലിക്ബനു സിനാ ന് അൽഖുദ്രി(رضي الله عنه)വിൽ നിന്ന് നിവേദനം: നബി(സ)പറഞ്ഞു: “ഉപദ്രവിക്കാനോ, ഉപദ്രവിക്കപ്പെടാനോ പാടില്ല” (ഇബ്നുമാജ, ദാരഖുത്നി)

മുഷത്തിമുന്ന്

عن ابن عباس رضي الله تعالى عنهما ، أن رسوا الله صلى الله عليه وسلم قال : (لَوْ يُعْطَى
النَّاسُ بِدَعْوَاهُمْ لَادَّعَى رِجَالٌ أَمْوَالَ قَوْمٍ وَدِمَاءَهُمْ ، لَكِنَ الْبَيْنَةُ عَلَى الْمُدَّعِيِ وَالْيَمِينُ عَلَى مَنْ أَنْكَرَ)

ഇബ്നു അബ്ബാസ്(رضي الله عنه)വിൽ നിന്ന് നിവേദനം, പ്രവാചകൻ(ﷺ)പറഞ്ഞു:
“ജനങ്ങൾക്ക് അവരുടെ അവകാശവാദം അംഗീകരിച്ച് കൊടുക്കുകയാണെങ്കിൽ
ചിലയാളുകൾ മറ്റു ചിലരുടെ രക്തത്തിലും, ധനത്തിലും അവ കാശവാദം
ഉന്നയിക്കുമായിരുന്നു, എന്നാൽ തെളിവുകൾ നിരത്തേണ്ടത് വാദിയും, സത്യം
ചെയ്യേണ്ടത് നിഷേധി കുന്നയാളുമാകുന്നു” (ബൈഹഖി)

മുഖത്തിനാല്

عن أبي سعيد الخدري رضي الله عنه قال: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: (مَنْ رَأَى مِنْكُمْ مُنْكَرًا فَلْيُغَيِّرْهُ بِيَدِهِ فَإِنْ لَمْ يَسْتَطِعْ فَبِلِسَانِهِ فَإِنْ لَمْ يَسْتَطِعْ فَبِقَلْبِهِ وَذَلِكَ أَضْعَفُ الْإِيمَانِ)
 (رواه مسلم)

അബൂസഈദുൽ ഖുദ്രി(رضي الله عنه)വിൽ നിന്ന്, അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു: പ്രവാചകൻ(ﷺ) പറയുന്നതായി ഞാൻ കേട്ടു, “നിങ്ങളാരെങ്കിലും വല്ല തിന്മയും കണ്ടാൽ കൈ കൊണ്ടതിനെ തടയുക, അതിനവന് സാധിക്കുന്നില്ലെങ്കിൽ നാവ് കൊണ്ടതിനെ തടയട്ടെ, അതിനും സാധ്യമല്ലാ യെങ്കിൽ ഹൃദയം കൊണ്ടതിനെ വെറുക്കട്ടെ, ഇതാകു ന്നു ഈമാനിന്റെ ഏറ്റവും ദുർബലമായ ഘട്ടം” (മുസ്ലിം)

മുഖത്തറഞ്ചി

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : (لَا تَحَاسَدُوا، وَلَا تَنَاجَشُوا، وَلَا تَبَاغَضُوا، وَلَا تَدَابَرُوا، وَلَا يَبِعْ بَعْضُكُمْ عَلَى بَعْضٍ، وَكُونُوا عِبَادَ اللَّهِ إِخْوَانًا. الْمُسْلِمُ أَخُو الْمُسْلِمِ، لَا يَظْلِمُهُ، وَلَا يَخْذُلُهُ، وَلَا يَحْقِرُهُ. التَّقْوَى هَاهُنَا) وَيُشِيرُ إِلَى صَدْرِهِ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ - (بِحَسْبِ امْرِئٍ مِنَ الشَّرِّ أَنْ يَحْقِرَ أَخَاهُ الْمُسْلِمَ. كُلُّ الْمُسْلِمِ عَلَى الْمُسْلِمِ حَرَامٌ: دُمُهُ، وَمَالُهُ، وَعَرَضُهُ) (رواه مسلم)

അബൂഹുറൈറ(رضي الله عنه)വിൽ നിന്ന്, പ്രവാചകൻ(ﷺ) പറഞ്ഞു: “നിങ്ങൾ പരസ്പരം അസുയ കാണിക്കരുത്, മത്സരിച്ചുകൊണ്ട് വസ്തുക്കൾക്ക് പരസ്പരം വില കൂട്ടി പറയരുത്, പരസ്പരം വിദ്വേഷം വെച്ച് പുലർ ഞരുത്, നിങ്ങൾ പരസ്പരം പിണങ്ങരുത്, അത്പോലെ ഒരാൾ വില പറഞ്ഞതിന് നിങ്ങൾ മറ്റു വില പറയരുത്, അല്ലാഹുവിന്റെ യഥാർത്ഥ അടിമകളെ, നിങ്ങൾ പരസ്പരം സഹോദരങ്ങളാവുക, ഒരു മുസ്‌ലിം മറ്റൊരു മുസ്‌ലിമിന്റെ സഹോദരനാവുന്നു, അവൻ അവനെ ദ്രോഹി ക്കുകയില്ല, വഞ്ചിക്കുകയില്ല, കളവാക്കുകയില്ല, നിന്ദിക്കുകയില്ല. ദൈവഭക്തി ഇവിടെയാകുന്നു, -- അദ്ദേഹം തന്റെ നെഞ്ചിലേക്ക് മൂന്ന് പ്രവാശ്യം ചൂണ്ടിക്കാട്ടി -- ഒരു മനുഷ്യന് നാശമായിട്ട് ഭവിക്കുവാൻ അവന്റെ സഹോദരനെ നിന്ദിക്കൽ തന്നെ മതിയാവുന്നതാകുന്നു, ഒരു മുസ്‌ലിമിന്റെ രക്തവും, ധനവും, അഭിമാനവും മറ്റൊരു മുസ്‌ലിമിന് നിഷിദ്ധമാകുന്നു” (മുസ്‌ലിം)

മുഖത്താറ

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ؛ قَالَ: قَالَ: عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: (مَنْ نَفَسَ عَنْ مُؤْمِنٍ كُرْبَةً مِنْ كُرْبِ الدُّنْيَا نَفَسَ اللَّهُ عَنْهُ كُرْبَةً مِنْ كُرْبِ يَوْمِ الْقِيَامَةِ. وَمَنْ يَسَّرَ عَلَى مُعْسِرٍ يَسَّرَ اللَّهُ عَلَيْهِ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ. وَمَنْ سَتَرَ مُسْلِمًا سَتَرَهُ اللَّهُ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ. وَاللَّهُ فِي عَوْنِ الْعَبْدِ مَا كَانَ الْعَبْدُ فِي عَوْنِ أَخِيهِ. وَمَنْ سَلَكَ طَرِيقًا يَلْتَمِسُ فِيهِ عِلْمًا سَهَّلَ اللَّهُ لَهُ بِهِ طَرِيقًا إِلَى الْجَنَّةِ، وَمَا اجْتَمَعَ قَوْمٌ فِي بَيْتٍ مِنْ بُيُوتِ اللَّهِ يَتْلُونَ كِتَابَ اللَّهِ، وَيَتَدَارَسُونَهُ بَيْنَهُمْ، إِلَّا نَزَلَتْ عَلَيْهِمُ السَّكِينَةُ، وَعَشِيَتْهُمْ الرَّحْمَةُ وَالْحَفَّتْهُمُ الْمَلَائِكَةُ، وَذَكَرَهُمُ اللَّهُ فِيمَنْ عِنْدَهُ، وَمَنْ بَطَأَ بِهِ عَمَلُهُ لَمْ يُسْرِعْ بِهِ نَسَبُهُ

(റോഹി മുസ്ലിം)

അബൂഹുറൈറ(رضي الله عنه)വിൽ നിന്ന്, പ്രവാചകൻ(ﷺ) പറഞ്ഞു: “ആരെങ്കിലും തന്റെ സഹോദരന്റെ ഈ ദുർ യാതിലുള്ള ബുദ്ധിമുട്ട് നീക്കിയാൽ അല്ലാഹു അവന്റെ പരലോകത്തെ ബുദ്ധിമുട്ട് നീക്കുന്നതാണ്. ആരെങ്കിലും ഒരുവന്റെ പ്രയാസത്തെ എളുപ്പമാക്കിക്കൊടുത്താൽ അല്ലാഹു അവന് ഇഹലോകത്തും, പരലോകത്തും പ്രയാസം എളുപ്പമാക്കി കൊടുക്കുന്നതാകുന്നു, ആരെങ്കിലും തന്റെ സഹോദരന്റെ ന്യൂനതകൾ മറച്ച് വെച്ചാൽ അല്ലാഹു ഇഹപരലോകത്ത് അവന്റെയും ന്യൂനതകൾ മറച്ച് വെക്കുന്നതാകുന്നു, ഒരടിമ തന്റെ സഹോദരനെ സഹായിച്ച് കൊണ്ടിരിക്കെ അല്ലാഹു അവനെയും സഹായിച്ച് കൊണ്ടിരിക്കും. വിക്ടോറിയ അന്വേഷിച്ച് ആരെങ്കിലും ഒരു മാർഗ്ഗത്തിൽ പ്രവേശിച്ചാൽ അത്മുഖേന അല്ലാഹു അവന് സ്വർഗ്ഗത്തിലേക്കുള്ള പാത എളുപ്പമാക്കി കൊടുക്കുന്നതാണ്, അല്ലാഹുവിന്റെ ഭവനമായ പള്ളിയിൽ ഒരു വിഭാഗമാളുകൾ ഒരുമിച്ച്കൂടി അവന്റെ ഗ്രന്ഥം പാരായണം ചെയ്യുകയും, അതിനെ കൂട്ടമായി പഠിക്കുകയും ചെയ്താൽ അവർക്ക് അല്ലാഹുവിന്റെ സമാധാനം ഇറങ്ങാതിരിക്കില്ല തന്നെ, അവരെ കാര്യം പൊതിയുകയും, മലക്കുകൾ അവരെ വലയം വെക്കുകയും ചെയ്യുന്നതാകുന്നു, അല്ലാഹു അവന്റെ അടുത്തുള്ളവരോട് അവരെപ്പറ്റി പറയുകയും ചെയ്യും. കർമ്മങ്ങളിൽ പിന്തി നിന്നയാളുകളെ അവരുടെ തറവാട് മുൻകടത്തുകയില്ല” (മുസ്ലിം)

മുഷത്താ

عن ابن عباس رضي الله عنهما، عن رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فيما يروى عن ربه
 تَبَارَكَ وَتَعَالَى قَالَ: (إِنَّ اللَّهَ كَتَبَ الْحَسَنَاتِ وَالسَّيِّئَاتِ، ثُمَّ بَيَّنَ ذَلِكَ فَمَنْ هَمَّ بِحَسَنَةٍ فَلَمْ يَعْمَلْهَا
 كَتَبَهَا اللَّهُ عِنْدَهُ حَسَنَةً كَامِلَةً، وَإِنْ هَمَّ بِهَا فَعَمَلَهَا كَتَبَهَا اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ عِنْدَهُ عَشْرَ حَسَنَاتٍ إِلَى سَبْعِ
 مِائَةٍ ضَعْفٍ إِلَى أضعافٍ كَثِيرَةٍ. وَإِنْ هَمَّ بِسَيِّئَةٍ فَلَمْ يَعْمَلْهَا كَتَبَهَا اللَّهُ عِنْدَهُ حَسَنَةً كَامِلَةً، وَإِنْ هَمَّ
 بِهَا فَعَمَلَهَا كَتَبَهَا اللَّهُ سَيِّئَةً وَاحِدَةً) (رواه البخاري و مسلم)

ഇബ്നു അബ്ബാസ്(رضي الله عنه), പ്രവാചകൻ(صلى الله عليه وسلم) തന്റെ റബ്ബിൽ നിന്നുദ്ദരിക്കുന്നതായി പറയുന്നു: “തീർച്ചയായും അല്ലാഹു സൽകർമ്മങ്ങളും, ദുഷ്കർമ്മങ്ങളും ക്ലിപ്തമാക്കുകയും തുടർന്നത് വിശദമാക്കുകയും ചെയ്തിരിക്കുന്നു, ആരെങ്കിലും ഒരു നന്മചെയ്യുവാൻ ഉദ്ദേശിച്ചിട്ട് അത് ചെയ്തില്ലായെങ്കിലും അവന് അല്ലാഹുവിന്റെയടുത്ത് അത് ഒരു നന്മയായി രേഖപ്പെടുത്തുകയും, ചെയ്യുകയാണെങ്കിൽ അല്ലാഹുവിന്റെയടുത്തുവന്ന് പത്ത് മുതൽ ഏഴുനൂറ്റിരട്ടിയും അതിനേക്കാളും ഇരട്ടിയായി ആ നന്മ രേഖപ്പെടുത്തുന്നതുമാണ്. ഇനിയാരെങ്കിലും ഒരു തിന്മ ചെയ്യാൻ ഉദ്ദേശിച്ചിട്ട് അത് ചെയ്തില്ലായെങ്കിൽ അവനല്ലാഹു ഒരു നന്മ രേഖപ്പെടുത്തുകയും, ആ തിന്മയവൻ ചെയ്യുകയാണെങ്കിൽ അവന് ഒരു തിന്മ മാത്രമേ അല്ലാഹു രേഖപ്പെടുത്തുകയുള്ളൂ” (ബുഖാരി, മുസ്ലിം)

മുഖതെട്ട്

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ (إِنَّ اللَّهَ قَالَ مَنْ عَادَى لِي وَلِيًّا فَقَدْ آذَنْتُهُ بِالْحَرْبِ . وَمَا تَقَرَّبَ إِلَيَّ عَبْدِي بِشَيْءٍ أَحَبَّ إِلَيَّ مِمَّا افْتَرَضْتُ عَلَيْهِ . وَمَا يَزَالُ عَبْدِي يَتَقَرَّبُ إِلَيَّ بِالتَّوَّافِلِ حَتَّى أُحِبَّهُ، فَإِذَا أَحَبَبْتُهُ كُنْتُ سَمْعَهُ الَّذِي يَسْمَعُ بِهِ، وَبَصَرَهُ الَّذِي يُبْصِرُ بِهِ، وَيَدَهُ الَّتِي يَبْطِشُ بِهَا، وَرَجُلَهُ الَّتِي يَمْشِي بِهَا. وَإِنْ سَأَلَنِي لِأَعْطِيَنَّهُ، وَلَكِنَّ اسْتَعَاذَنِي لِأُعِيدَنَّهُ) (رواه البخاري)

അബൂഹുറൈറ(رض)വിൽ നിന്ന്, പ്രവാചകൻ(ﷺ) പറഞ്ഞു: “എന്റെ ഒരു മിത്രത്തോട് ശത്രുത വെച്ച് പുലർത്തുന്നവനോട് ഞാൻ യുദ്ധം പ്രഖ്യാപിച്ചിരിക്കുന്നു. എന്റെ ദാസന്റെ മേൽ ഞാൻ നിർബ്ബന്ധമാക്കിയ കാരുണ്യങ്ങളെക്കാൾ എനിക്കേറ്റവും പ്രിയങ്കരമായ മറ്റൊന്നു കൊണ്ടും അവന് എന്റെ സാമീപ്യം നേടുക സാധ്യമല്ല. എന്റെ അടിമ സുന്നത്തായ കാര്യങ്ങൾ ചെയ്ത് കൊണ്ട് എന്നിലേക്കടുത്ത് കൊണ്ടേയിരിക്കും ഞാനവനെ ഇഷ്ടപ്പെടുന്നത് വരെ, ഞാനവനെ ഇഷ്ടപ്പെട്ടാൽ അവൻ കേൾക്കുന്ന കാതും, അവൻ കാണുന്ന കണ്ണും, അവൻ പിടിക്കുന്ന കൈയും, അവൻ നടക്കുന്ന കാലും ഞാനാകും, അവൻ എന്നോട് ആവശ്യപ്പെട്ടാൽ ഞാനവന് നൽകും, അവനെനോട് അഭയം ചോദിച്ചാൽ ഞാനവന് അഭയം നൽകുന്നതാണ്” (ബുഖാരി)

മുഖത്തൊൻപത്

عن ابن عباس رضي الله عنهما : أن رسولُ الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قال: (إِنَّ اللَّهَ تَجَاوَزَ

لِي عَنْ أُمَّتِي الْخَطَأَ وَالنَّسْيَانَ وَمَا اسْتَكْرَهُوا عَلَيْهِ) حَدِيثٌ حَسَنٌ

ഇബ്നു അബ്ബാസി(رض)ൽ നിന്ന് നിവേദനം, പ്രവാചകൻ(ﷺ) പറഞ്ഞു: “മറന്ന് കൊണ്ടോ, ബോധപൂർവ്വമല്ലാതെ യോ, നിർബുന്ധിതമായോ എന്റെ സമുദായം ചെയ്യുന്ന പാപങ്ങൾ എനിക്ക് വേണ്ടി അല്ലാഹു വീട്ട് (പൊറുത്ത്) തന്നിരിക്കുന്നു.” (ഇബ്നുമാജ, ബൈഅഖി)

നാൽപ്പത്

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: أَخَذَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِمَنْكِبِي فَقَالَ: (كُنْ فِي الدُّنْيَا كَأَنَّكَ غَرِيبٌ، أَوْ عَابِرُ سَبِيلٍ وَكَانَ ابْنُ عُمَرَ يَقُولُ إِذَا أَمْسَيْتَ فَلَا تَنْتَظِرِ الصَّبَاحَ، وَإِذَا أَصْبَحْتَ فَلَا تَنْتَظِرِ الْمَسَاءَ. وَخُذْ مِنْ صِحَّتِكَ لِمَرْضِكَ وَمِنْ حَيَاتِكَ لِمَوْتِكَ) (رواه البخاري)

ഇബ്നു ഉമർ(رضي الله عنه) പറഞ്ഞു: പ്രവാചകൻ(ﷺ) എന്റെ ചുമലുകൾ പിടിച്ച് കൊണ്ട് പറഞ്ഞു: “ഈ ദുന്യാവിൽ നീ ഒരു അപരിചിതനെ പോലെയാ, അല്ലെങ്കിൽ ഒരു വഴിയാത്രക്കാരനെ പോലെയാ ആകുക”
 ഇബ്നു ഉമർ(റ) പറയുകയുണ്ടായി, “ നിനക്ക് വൈകു നേരം വന്നെത്തിയാൽ നീ പ്രഭാതം പ്രതീക്ഷിക്കരുത്, നിനക്ക് പ്രഭാതം വന്നെത്തിയാൽ നീ പ്രദോഷം പ്രതീക്ഷിക്കരുത്, രോഗാവസ്ഥക്ക് വേണ്ടത് നീ ആരോഗ്യമുള്ള പ്ലോൾ നേടിയെടുക്കുക, മരണത്തിന് ശേഷം വേണ്ടത് നീ ജീവിച്ചിരിക്കുമ്പോൾ നേടിയെടുക്കുക” (ബുഖാരി)

നാൽപ്പത്തിയൊന്ന്

عن عبد الله بن عمرو بن العاص رضي الله عنهما قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم

: (لا يؤمن أحدكم حتى يكون هواه تبعا لما جئت به) حديث ضعيف .

അബൂ മുഹമ്മദ് അബ്ദുള്ളാഇബ്നു അംറബ്നു ൽ അസദ്(رض)വിൽ നിന്ന്, പ്രവാചകൻ(ﷺ)പറഞ്ഞു: “ഒരാളുടെ ഇഹര ഞാൻ കൊണ്ടുവന്നതിനനുസൃതമായി തീരുന്ന ത്വര നിലയിൽ ആരും സത്യവിശ്വാസികളായി തീരുക യില്ല” (കിതാബുൽഹുജ്ജ. ഈ ഹദീസ് ദുർബ്ബ ലമാകുന്നു)

നാൽപ്പത്തിരണ്ടു്

عن أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: قَالَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى: (يَا ابْنَ آدَمَ إِنَّكَ مَا دَعَوْتَنِي وَرَجَوْتَنِي غَفَرْتُ لَكَ عَلَى مَا كَانَ فِيكَ وَلَا أُبَالِي؛ يَا ابْنَ آدَمَ لَوْ بَلَغَتْ ذُنُوبُكَ عَنَانَ السَّمَاءِ؛ ثُمَّ اسْتَغْفَرْتَنِي؛ غَفَرْتُ لَكَ؛ وَلَا أُبَالِي يَا ابْنَ آدَمَ إِنَّكَ لَوْ أَتَيْتَنِي بِقُرَابِ الْأَرْضِ خَطَايَا، ثُمَّ لَقَيْتَنِي لَا تُشْرِكُ بِي شَيْئًا، لَأَتَيْتُكَ بِقُرَابِهَا مَغْفِرَةً) قَالَ أَبُو عِيسَى هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ لَا نَعْرِفُهُ إِلَّا مِنْ هَذَا الْوَجْهِ

അനസ്(رض)വിൽ നിന്ന് നിവേദനം, നബി(ﷺ) പറയുന്നതായി ഞാൻ കേട്ടു, അല്ലാഹുതന്ത്രല പറഞ്ഞു. (ആദം സന്തതിയെ, നി എനോട് പ്രാർത്ഥിക്കുകയും, എ നെ പ്രതീക്ഷിക്കുകയും ചെയ്താൽ ഞാൻ നിന്റെ പാ പങ്ങൾ പൊറുത്ത് തരുന്നതാണ്, ഞാനവ ഗുനിക്കു കയില്ല, അല്ലയോ ആദം സന്തതിയെ, ആകാശത്തോളം നിന്റെ പാപങ്ങൾ കുന്നുകുടിയതിന് ശേഷം നി എ നോട് പശ്ചാതാപിച്ചാൽ ഞാൻ നിനക്ക് പൊറുത്ത് തരുന്നതാകുന്നു, ആദമിന്റെ പുത്രാ ഭൂമി മുഴുവനായി പാപം ചെയ്ത് കൊണ്ട് നി വന്നാലും എന്നിൽ പക് ചേർക്കാത്തവനായിട്ടാണ് നി എന്നെ കണ്ട്മുട്ടുന്നതെ കിൽ അത്രയും പാപമോചനവുമായി ഞാൻ നിന്റെയ ടുത്ത് വരുന്നതാണ്” (തിർമിദി)